

Pohľady

Z OBSAHU:

DR. HEINZ TICHY
ROZHOVOR

SPOLKOVÝ
VÝLET

KLUBOVÉ
VEČERY

VEDEC
ROBERT MISTRÍK
SPOMIENKA
NA ZDENKA MIKULU
PREHLIADKA KNIŽNICE
LITERÁRNY VEČER

VÝROČIE
ŠTEFAN NOSÁĽ

DIVADLO
TAJOMNÉ VARIÁCIE

KUNST MIT 6
GALAKONCERT

ZLATÉ JABLKO
PRE BRATISLAVU

PROJEKT
HEUMARKT-NEU

AMSTERDAM
CESTOPIS

HAINBURG

DETSKÁ STRÁNKA

BAROK
NA MORAVE

RAKÚSKA
ROMANTICKÁ
CESTA

Bratislava - hlavné mesto Slovenskej republiky získalo v tomto roku Zlaté jablko - cenu FIJETu za mimoriadne výsledky v cestovnom ruchu (viac na str. 11) / Die Hauptstadt der Slowakei erhielt dieses Jahr den Goldenen Apfel - den Preis der FIJET (Internationale Organisation der Reisejournalisten) für außerordentliche Erfolge im Tourismus (mehr auf S. 11)

Foto: Jozef Macura

V sobotu 10. júna 2017 sme zorganizovali **celodenný výlet** – výborný program, výborná sprievodkyňa, výborná partia! Opäť sme sa presvedčili o tom, že takáto spoločková aktivita je veľmi fajn a pomáha vytvárať lepšie vzťahy medzi našimi členmi.

Hoci sa na oblohe prevažovali tmavé mraky, návštevu barokového zámku Schloss Hof sme si nemohli nechať ujsť.

V Hainburgu sme obdivovali aj jeden z najkrajších moderných svätostánkov na svete.

A cestou z obeda sa dokonca aj vyčasil.

Po prehliadke zrenovovaných vnútorných priestorov nám naša sprievodkyňa Janka Gregor-Rogler priblížila krásu zámockej záhrady.

Potom sme sa poprechádzali aj po Hainburgu a dozvedeli sme sa zaujímavosti o pranieri...

Výborná nálada nás neopúšťala ani počas obeda.

V evanjelickom Kostole Martina Luthera nás privítala Kuratorin-Stv. Helga Reichel.

Na záver nás čakala čerešnička na torte – nádherná vyhlídka z vrchu Braunberg, ani sme nevedeli, ktorým smerom sa začať pozeráť.

Obsah

- 2 **SPOLKOVÝ VÝLET DO HAINBURGU** | *Ingrid Žalneva*
- 4 EIN LEBEN FÜR DIE ANLIEGEN **DER VOLKSGRUPPEN** | *Vlado Mlynár*
- 6 O ODHAĽOVANÍ **MOLEKULOVÉHO ZLOŽENIA ČLOVEKA** | *Ingrid Fux*
- 8 **KUNST MIT 6** | GALAKONCERT | *Edith Veith*
- 9 **VINICA FOLKLÓR VO VIEDNI** | *Elena Repka*
- 10 **LUCIA POPP VEĽKÁ POCTA**
SLOVENSKEJ OPERNEJ GRANDE DAME | *Alena Heribanová*
- 11 **ZLATÉ JABLKO PRE BRATISLAVU** | *Ingrid Žalneva*
- 12 **STATUS QUO PROJEKTU HEUMARKT-NEU VO VIEDNI** | *Ingrid Konrad*
- 15 NA PRECHÁDZKE **PO HERRENGASSE** | *Ingrid Fux*
- 16 KEDY TREBA NAVŠTÍVIŤ **AMSTERDAM?** | *Vlado Mlynár*
- 18 **LITERÁRNY VEČER** | *Ingrid Žalneva*
OČAMI FOTOGRAFKY **ZUZANA MINÁČOVÁ** | *Zuzana Rusnáková, Janči Rievaj*
- 19 **TAJOMNÉ VARIÁCIE** | DIVADLO | *Ingrid Fux*
- 20 **ŠTEFAN NOSÁL MÔJ ŽIVOT LÚČNICA** | *Martina Víglašská*
- 22 **POHODA NA POHODE NAJVÄČŠÍ HUDOBNÝ**
OPEN AIR FESTIVAL NA SLOVENSKU | *Martina Víglašská*
- 23 **VÝLET ZA BAROKOM** | *Ingrid Žalneva*
- 24 **RAKÚSKA ROMANTICKÁ CESTA** | *Ingrid Žalneva*
- 26 **HAINBURG STREDOVEKÉ MESTO NA DUNAJI** | *Jana Gregor-Rogler*
- 30 **DETSKÁ STRÁNKA** | *Elena Mandik, Marika Grethe Gulicová*
- 31 **ZACVIČME SI SPOLU** | *Zuzana Klembarová a Turnverein Leopoldstadt*

Za našou Vilmuškou...

Dňa 28. marca 2017 sme sa rozlúčili s našou priateľkou, aktívnou členkou RSKS Wilhelminou Zúbek na cintoríne Südwest v 12. okrese Viedne.

Naša Vilmuška alebo pani Zúbek, ako sme ju volali, odišla vo veku nedožitéh 93 rokov. Jej motto na smútočnom oznámení bolo „Spomínajte na mňa tak, ako som bola pri Vás v najkrajších hodinách môjho života“. Jej motto sa stáva realitou. Vilma mala rada spoločnosť ľudí bez ohľadu na vek, rada sa zúčastňovala kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré podporovala nielen svojou účasťou, ale i pravidelným štredým

členským príspevkom a svojimi domácimi dobrôtkami. Bola vďačná, ale nešetřila ani reálnou kritikou. Jej manžel Karol Zúbek bol aktívnym členom výboru, pokladník, od roku 1987 až do roku 1993.

Vilma a Karol boli veľmi vyrovnaný a veselý pár. Nechýbali takmer na žiadnej akcii, ktorú usporadúvali Slováci. Často si spomínajú na naše juniálesy, ktoré sa konali v Heurige a boli spojené s muzikou a tombolou. Do tomboly mohol každý prispieť, aj keď len maličkosťou. Najobľúbenejším darcom a súčasne najkrajším darčekom bol práve darčekový kôš plný dobrôt od rodiny Zúbek, ktorá mala obchod so zeleninou a ovocím. Tento kôš nechýbal ani pri stretnutiach, ktoré sa konali spontánne. Raz sme ho vyhrali aj my s manželom.

Wilhelmine a Karol Zúbek od nás odišli, a predsa sú neoddeliteľnou súčasťou rakúskych Slovákov tak ako mnohí z ich generácie, ktorí sa zaslúžili o udržanie slovenskej identity a komunity, na ktorej teraz môžeme ďalej stavať a rozširovať ju.

*S úctou a vďačnosťou
Lubica Macura, predsedníčka RSKS*

Vážení priatelia,

dnešný editoriál by som chcela venovať pani Vilme Zúbek, ktorú poznám hádam každý, kto aspoň raz prišiel do nášho spolku. Keďže už dobre nepočula, rezervovali sme jej vždy miesto v prvom rade.

Nechýbala ani na jednom programe, s paličkou v ruke poctivo stúpala po točitom schodišti až na naše poschodie. S pribúdajúcim vekom bolo stúpanie pomalšie, prestávky na nabratie druhého dychu častejšie. Ale neodradilo ju to. So svojím nezameniteľným úsmevom a mladickým elánom prichádzala na naše programy, lebo – hoci bola rodená Viedenčanka – ako sama hovorila, v hĺbke duše cítila svoje slovenské korene. Ak sa na niečo sťažovala, tak to bola len staroba a kolená, ktoré ju už odmietali poslúchať. A potom, po skončení programu, s pohárikom vína v ruke a so šibalským pohľadom nás ešte dlho zabávala svojimi spomienkami prezentovanými jej nezabudnuteľnou záhoráčtinou. Nikdy sa jej nechcelo ísť domov, ako by náš spolk bol jej predĺženou obývačkou. Aj mladí obdivovali jej temperament a odvahu, keď nám rozprávala, ako skrývala svojho snúbenca, ktorý za ňou ušiel z bývalého Československa, na korbe malej dodávky v ruskej zóne v povojnovej Viedni. Alebo keď spomínala na slovenské plesy, stretávky a iné spoločné akcie našich krajanov.

Akoby to bolo len včera, keď sme pre ňu v roku 2014 zorganizovali v spolkových priestoroch oslavu jej 90. narodenín. Snažili sme sa jej vtedy ponúknuť aspoň trošku zo všetkého, čo mala tak rada – staré viedenské pesničky, cigánsku muziku a pod. Myslím, že si to pani Vilma naozaj užila. Odvtedy prešli necelé tri roky. Pani Zúbek už nie je medzi nami. Podobne ako ďalší starší členovia nášho spolku, ktorí stáli ešte pri jeho vzniku. Odchod každého z nich je značnou stratou pre náš spolk, ale zároveň je v tom aj odkaz, aby sme aj my, nasledujúce generácie, stále oživovali slovenského ducha v našom novom domove.

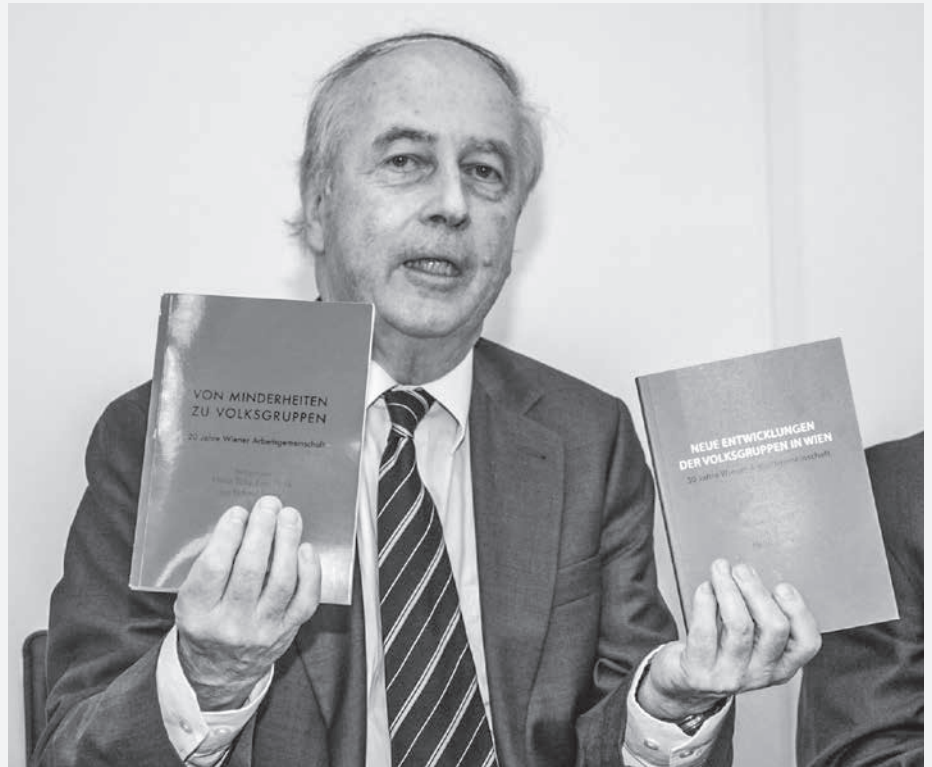
Ingrid Žalneva

Vlado Mlynár

Ein Leben für die Anliegen DER VOLKSGRUPPEN

Bei der Vorbereitung zum Interview habe ich überlegt, seit wann ich Dr. Heinz Tichy kenne? Es ist schon ein Weilchen her, in den Neunzigern hat uns Tonko Hrabovec über seine Begegnung mit Dr. Tichy erzählt. Ich war von der sachlichen Art, Kompetenz und Freundlichkeit sehr angetan. Persönlich haben wir uns dann im Rahmen der Volksgruppen-Veranstaltungen und später im Rahmen der ARGE getroffen. Für mich war es klar - so stellt man sich einen engagierten Bürger vor, mit Idealen und einer christlichen Einstellung zum Leben.

Fotografie: Petar Tyrán

Dr. Tichy pri prezentácii publikácií o národnostných skupinách

Wann war die erste Begegnung mit der Thematik der Volksgruppen? Was war die Motivation, sich zu engagieren?

Als Evangelischer an einer katholischen Schule habe ich schon als Schüler die Situation einer zahlenmäßigen Minderheit erlebt. Zusammen mit meinem Interesse an Geschichte und Sprache derjenigen Nachbarländer Österreichs,

die mir durch die politische Situation weitgehend verschlossen waren, hat es sich daher gut gefügt, dass ich 1975 bei meinem Eintritt in den Verfassungsdienst des Bundeskanzleramtes sofort an dem Entwurf des späteren Volksgruppengesetzes mitarbeiten konnte. Bald wurden die Volksgruppenfragen zu einem meiner Arbeitsschwerpunkte. Motiviert hat mich dabei vor allem, dass die wenigen und zumeist nicht voll umgesetzten einschlägigen Rechtsvorschriften nur zu einem kleinen Teil die tatsächliche Lage der Volksgruppen bestimmten. Anstelle der rechtsstaatlichen Vorgaben dominierten oft innen- und zum Teil auch außenpolitische Interessen.

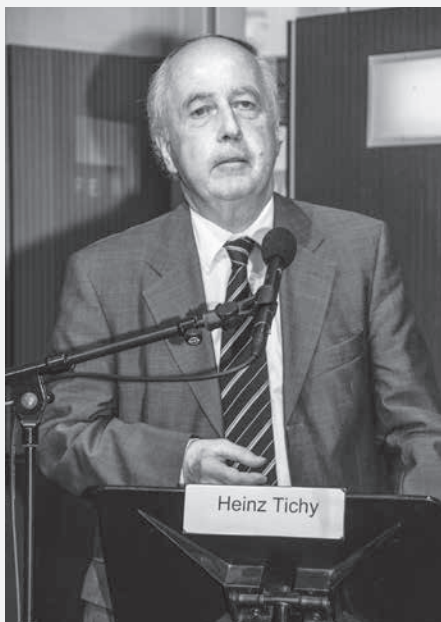
Sie sind Mitbegründer der „Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut“ (ARGE). Was war die Motivation vor mehr als 30 Jahren die ARGE zu gründen?

Als Folge des Staatsvertrags 1955, dessen Minderheitenschutzbestimmungen in Art. 7 sich ausschließlich auf die slowenische und kroatische Volksgruppe in bestimmten Bundesländern (nicht z.B. auf Wien) beziehen und verstärkt noch durch den sog. „Ortsstaftelkonflikt“, stand jahrzehntelang die Lage in Kärnten und – gelegentlich – im Burgenland im Blickpunkt der Öffentlichkeit. Die Lage der

(traditionellen !) Volksgruppen in Wien und deren eklatante rechtliche Benachteiligung z.B. im Schulwesen war hingegen weitgehend unbekannt und wurde erst im Zuge der Umsetzung des 1976 beschlossenen, für alle Volksgruppen geltenden Volksgruppengesetzes allmählich thematisiert. So entwickelten Anfang der 1980er-Jahre einzelne Repräsentanten der Wiener Gruppen den Plan der Gründung eines Vereins (der „Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen“), um über die Volksgruppen und die Wiener Gruppen im speziellen zu informieren, gemeinsam mit der Mehrheit nach Lösungen zu suchen und damit auch die Zusammenarbeit zwischen den Gruppen zu fördern. Ich habe mich spontan diesem Vorhaben angeschlossen, zumal die Existenz eines Forums, wo sich jeder an einer sachlichen Erörterung von Volksgruppenthemen beteiligen kann, auch im gesamtösterreichischen Interesse liegt.

Aus meinen eigenen Erfahrungen kann ich sagen, dass sich viele Menschen in der Gesellschaft fragen: Brauchen wir heutzutage noch die Volksgruppen? Wir sind doch alle Europäer, oder? Reicht es?

Ich meine, dass jeder Mensch innere, oft emotionale Bindungen an bestimmte Personengruppen (z.B. Familie) oder Gebiete (z.B. Wohnort) besitzt und diese zumeist

Dr. Heinz Tichy - mentor menšinových záujmov

mehrfachen, auch überschneidenden Bindungen als Teil seiner Identität nicht ohneweiters lösen oder ersetzen kann. Die Volksgruppe, die wesentlich durch eine gemeinsame, traditionell gebrauchte Sprache bestimmt wird („Muttersprache“, „Erstsprache“ oder ähnlich), kann eine besonders intensive Bindung darstellen; wer daran festhalten will, soll auch weiterhin diesen Teil seiner Identität menschenrechtlich geschützt und gefördert erhalten können. Ob sich demgegenüber in absehbarer Zeit eine vergleichbare europäische Identität entwickelt, die mit Europa mehr verbindet als wirtschaftliche Prosperität und die Erwartung scheinbar grenzenloser individueller „Freiheiten“ (etwa aufgrund des Schengen-Übereinkommens), bleibt abzuwarten.

Die Aktivitäten für die Volksgruppen sind nicht gerade mit vielen oder großen Erfolgen gesät. Was waren für Sie persönlich die Highlights der letzten Jahre?

Ab den späten 1970er-Jahren war, verstärkt durch die politische Umgestaltung Mittel- und Südosteuropas ab 1989, das öffentliche Interesse an Volksgruppenfragen enorm gewachsen. Die größten Verdienste zur Verbesserung der Rechtslage der Volksgruppen hat sich damals der Europarat mit der Schaffung zweier internationaler Übereinkommen erworben, die erstmals Sprachen- bzw. Volksgruppenrechte in großem Umfang völkerrechtlich konkretisierten (Europäische Charta der Regional- oder Minderheitensprachen, Rahmenübereinkommen zum Schutz nationaler Minderheiten). Die langjährige und umfassende Mitarbeit am Zustandekommen dieser Übereinkommen wie auch die anschließenden Entsendungen durch den Europarat in einige spätere Mitgliedstaaten der Übereinkommen haben mir tiefe Einblicke in die gesamteuropäische Volksgruppensituation ermöglicht. In Österreich war in diesem Zeitraum weitgehend die Konstituierung der Volksgruppenbeiräte (als Folge des Volksgruppengesetzes) gelungen, wobei nunmehr auch Wiener Gruppen in den Beiräten vertreten waren. Sehr positiv war auch die

Anerkennung der slowakischen Volksgruppe sowie dann 1994 die Anerkennung der Volksgruppe der Roma. Hervorzuheben ist, dass für die Anerkennung der Slowaken in Wien allein deren sprachliche und kulturelle Eigenständigkeit ausschlaggebend war, wohingegen die Slowakei erst knapp danach ein selbständiger Staat wurde.

Seit etwa Mitte der 1990er-Jahre ist es infolge nationalistischer Strömungen für die Volksgruppen in Europa insgesamt etwas schwieriger geworden, große Fortschritte zu erzielen. Sehr positiv sehe ich es aber jedenfalls, dass die aufgrund der beiden genannten Übereinkommen nunmehr tätigen Experten des Europarats, insbesondere die für die Umsetzung der sog. „Sprachencharta“ zuständigen, die Wünsche der Volksgruppen aus Wien (z.B. das Schulwesen oder die Anerkennung der Polen als Volksgruppe betreffend) aufgegriffen und schon mehrfach zu einem Anliegen auch des Europarats gemacht haben. Was die „Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen“ (ARGE) betrifft, sehe ich neben der Herausgabe mehrerer umfangreicher wissenschaftlicher Publikationen als größten Erfolg der letzten Jahre insbesondere die Bildung eines weit über die ARGE hinausreichenden Kreises, der die Schaffung eines modernen, rechtsstaatlichen Erfordernissen entsprechenden Volksgruppenrechts betreibt, in dem die Volksgruppen Rechtssubjekte mit einem eigenen, spezifischen Wirkungsbereich sind.

Was wünschen Sie sich für die Zukunft der Volksgruppen?

Ich hoffe, dass die zahlreichen Empfehlungen des Europarats, gerade auch die Wiener Gruppen betreffend, die Verantwortlichen endlich zu entsprechenden Taten veranlassen. Weiters hoffe ich, dass das bestehende Volksgruppenrecht vollständig umgesetzt wird – bis es etwas Besseres gibt. Grundvoraussetzung ist dabei immer, dass die Volksgruppen nicht mehr Spielball politischer Interessen sind, sondern zum geschätzten Partner des jeweiligen Staates werden.

Auch wenn Sie bereits in der Pension sind und auch den Vorsitz der ARGE an Stefan Pauer abgegeben haben, bin ich mir sicher sie werden weiter in verschiedenen Gebieten aktiv sein. Was sind Ihre persönlichen Pläne?

Ich möchte die genannten Zielsetzungen nach Kräften weiterhin unterstützen und neben meinen kirchlichen Aufgaben insbesondere auf wissenschaftlichem Gebiet tätig sein.

Sehr geehrter Herr Dr. Tichy, vielen Dank für das Interview und für die jahrelange Unterstützung der Volksgruppen. Insbesondere sind wir Slowaken Ihnen dankbar für viele Impulse, die Sie uns bei vielen Gelegenheiten gegeben haben. Wir wünschen Ihnen noch viel Gesundheit und Kraft Ihre weitere Pläne zu verwirklichen. ■

Dr. Heinz Tichy - Geboren 1948 in Wien, Dr. jur. 1971 (Universität Wien, dort auch Universitätsassistent bis 1975), 1975-1994 im Verfassungsdienst des Bundeskanzleramtes, dort die letzten zehn Jahre Leiter der Abteilung für Volksgruppenangelegenheiten. 1985-1994 an der Ausarbeitung der Europarats-Übereinkommen über Sprachenrecht bzw. Minderheitenschutz beteiligt, danach mehrfach für den Europarat als Sachverständiger zu diesen Themen tätig. 1994-2013 im Wissenschafts-, später im Bildungsministerium für Menschenrechtsangelegenheiten zuständig. 1984-2017 Obmann der „Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen“. Seit 2001 Lektor für Menschenrechtsfragen an der Universität Wien. Zahlreiche Vorträge und Publikationen. Seit 2012 Oberkirchenrat der Evangelischen Kirche A.B. in Österreich (mit dem Schwerpunkt Rechtsfragen),

Kto je vlastne **Dr. Heinz Tichy**? Je to človek, ktorý venoval otázke menšín viac času svojho života ako mnohí z nás. Bol to práve Dr. Tichy, ktorý nám dal v deväťdesiatych rokoch správne impulzy, aby sme boli uznaní ako národnostná skupina podľa zákona o menšinách, sám spolupracoval na vypracovaní príslušného zákona a dal mu svoj profil. V našom rozhovore nám prezradil, ako sa k tejto problematike dostal. Bol to jeho záujem o dejiny a jazyky. Spoznal som v ňom výnimočného právnik a mentora menšinových záujmov. Formuluje svoje myšlienky tak, že ich človek môže bez korektúry vytlačiť v knihe. Už pred tridsiatimi rokmi spoznal, že menšiny vo Viedni nemajú také isté práva ako Slovinci, Chorváti v Korutánsku alebo Burgenlande. V tom čase sa pridal k aktivistom, ktorí založili ARGE – v preklade – Viedenskú pracovnú skupinu pre menšinové otázky. Bol jej predsedom až do roku 2017. Je expert, ktorý sa nevenuje iba lokálnym problémom, je uznávaným znalcom pre otázky ľudských práv a národnostných jazykov. Svoju kvalifikáciu podložil prednáškami na konferenciách doma a v zahraničí, lektorátom na Viedenskej univerzite a v spolupráci s Európskou radou bol autorom Dohody pre právo na materinský jazyk a ochranu menšín.

Foto: Ingrid Fux

Dr. Heinz Tichy, Anton Hrabovec a Vlado Mlynár počas večera k 30. výročiu založenia RSKS v roku 2012

Ingrid Fux

O ODHAĽOVANÍ MOLEKULOVÉHO ZLOŽENIA ČLOVEKA

Na besedu s vedcom a podnikateľom **Dr. Robertom Mistríkom** vo štvrtok 23. marca 2017 zavítali do priestorov RSKS návštevníci v pozoruhodnom počte. Podujatie bolo pre nás síce tematicky netradičné, ale určite zaujímavé. Veď ide o významného slovenského vedca, ktorý so svojím tímom medzi prvými na svete chce odhaliť tajomstvá chemického zloženia človeka.

Hrdá mama Edith Veith so svojím synom, významným vedcom Dr. Robertom Mistríkom a ďalšími členmi rodiny

Robert Mistrík na úvod opísal svoju životnú cestu, ako sa dostal k analytickej chémii, ako po revolúcii uchoпил šancu a zapísal sa na doktorandské štúdium v Rakúsku. To mu otvorilo dvere na stáž do Spojených štátov na prestížny Národný inštitút štandardov a technológií. Porozprával o dobe, v ktorej sa prvýkrát dostal k ozajstnému počítaču, ako ho táto vtedy úplne nová technika fascinovala a v podstate predurčila jeho ďalšie životné smerovanie.

Dr. Robert Mistrík získal titul inžiniera v roku 1991 na Chemickotechnologickej fakulte STU, doktorandské štúdium úspešne ukončil na Viedenskej univerzite v roku 1994. V USA pracoval ako hosťujúci vedec v Národnom inštitúte štandardov a technológií, kde vyvíjal matematické metódy pre ministerstvo obchodu.

V roku 1998 založil firmu HighChem, ktorú dodnes vedie a vlastní, zaoberá sa vývojom softvérových modulov pre hmotnostnú spektrometriu a najnovšie aj pre biochémiu, konkrétne metabolomiku. Ich produkty využívajú takmer všetky významné farmaceutické firmy a najnovšie aj také giganty ako Apple, Samsung či Nike.

Je členom METAcancer, konzorcia zameraného na hľadanie biomarkerov rakoviny prsníka, v ktorom bol zvolený do vedeckej radiácie komisie.

V roku 2007 mu v USA priznali patent na identifikáciu látok, ktorý je základom na hľadanie nových diagnostických biomarkerov zákerných chorôb. Výsledky vedeckej práce pravidelne prezentuje v odborných časopisoch a je častým prednášajúcim na medzinárodných sympóziách. Nedávno ako spoluautor publikoval vedecký článok v najcitovanejšom prírodovednom časopise sveta Nature Biotechnology. Členovia svetovej Metabolomickej spoločnosti ho dva razy zvolili za člena výkonnej rady. Je členom neziskovej medzinárodnej organizácie združujúcej nadpriemerne inteligentných ľudí MENSA.

V jeho tvári sa striedal úsmev s plamienkami zápalu a vyžarovalo z neho nadšenie pre svoju prácu. Bolo zjavné, že sú to asi nevyhnutné ingrediencie vedca, hľadajúceho súvislosti v zložitých prírodovedných zákonitostiach a nachádzajúceho uspokojenie v posúvaní hraníc poznania.

V skratke nám osvetlil, čím sa spolu so svojím tímom zaoberá. Akým paradoxom je pre neho skutočnosť, že robot na Marse analyzuje zloženie pôdy, a pritom nám tu na Zemi doposiaľ nie je známe podrobné molekulové zloženie človeka. Táto kľúčová informácia má však zásadný význam pre pochopenie chorobných procesov v ľudskom organizme a je rozhodujúca pri následnom hľadaní terapeutických postupov. Podobne ako Google detailne zmapoval našu planétu Zem, jeho víziou je vytvoriť so skupinou slovenských vedcov mapu molekúl nachádzajúcich sa v ľudskom organizme, a tým poodhaliť jednu z najväčších záhad, a to pochopenie biochemických procesov človeka. Momentálne venuje svoju energiu vývoju metód na báze hmotnostnej spektrometrie, s pomocou ktorých bude možné uskutočniť tento veľký cieľ slovenských vedcov.

Porozprával nám aj o tom, že cesta objavov je síce zaujímavá a povznášajúca ducha, no zároveň je značne hrboľatá, plná prekážok, slepých uličiek a nezdarov. Vedci sa neustále musia vyrovnávať s nepredvídateľnými okolnosťami či s prozaickým nedostatkom financií, bez ktorých je biomedicínsky výskum na svetovej úrovni takmer nemožný.

Prínosom večera bolo, že tento odborník v hmotnostnej spektrometrii priťahoval aj odborné publikum, pričom sa rozprúdila živá diskusia na zaujímavé témy týkajúce sa mozgovo-miechového moku, tzv. likvoru, molekúl DNA v ľudskom organizme, diagnostických biomarkerov či skúmania súvislosti medzi molekulami a ochoreniami človeka. Návštevníci nielen prekvapujúco živo diskutovali na takéto odborné témy, ale zaujímali sa aj o uchopiteľnejšie veci, napríklad aký praktický význam prinesie tento výskum alebo ktoré závažné choroby by sa v krátkej budúcnosti mohli liečiť modernými liekmi.

Zaujímavé boli aj otázky, ako sa vlastne dá vyžiť z vedy, ako sa dá podnikanie sklbiť s vedeckou činnosťou a aké sú podmienky na veda a výskum na Slovensku a v zahraničí. ■

Pozorné publikum

Edith Veith

ZDENKO MIKULA RÁD SOM ŽIL A TVORIL

Rakúsko-slovenský kultúrny spolok vo Viedni v spolupráci s Fakultou múzických umení Akadémie umení v Banskej Bystrici usporiadali 20. apríla 2017 spomienkový večer venovaný významnému slovenskému hudobnému skladateľovi Zdenkovi Mikulovi.

Večero nás sprevádzala hudobná historička Marianna Bárdyová

V prvej časti večera hudobná historička PhDr. Marianna Bárdyová, PhD., hlavná autorka monografie Zdenko Mikula (1916 – 2012) – Rád som žil a tvoril, nám priblížila život a dielo skladateľa. Na monografiu, ktorú vydala Akadémia umení v Banskej Bystrici, spolupracovali prof. Ladislav Burlas, Doc. Marta Strenáčiková, Dr. Ľubica Nechvalová, Dr. Katarína Koreňová.

Zdenko Mikula sa narodil 27. 11. 1916 vo Vyhniach. Hudobné štúdium začal v Banskej Bystrici na Štátnom učiteľskom ústave (husle, klavír a organ). V rokoch 1941 – 1946 študoval kompozíciu na Konzervatóriu v Bratislave u významného skladateľa Eugena Suchoňa a dirigovanie u Kornela Schimpla. Popri štúdiu v rokoch 1940 – 1958 pôsobil ako dirigent

a kapelník vo Vojenskom umeleckom súbore. Pre orchester upravoval rôzne piesne a taktiež uvádzal aj svoje vlastné kompozície a s orchestrom účinkoval v rôznych mestách Európy. Od roku 1959 pracoval ako šéfredaktor Hlavnej redakcie hudobného vysielania v Československom rozhlasu, externe vyučoval na Konzervatóriu a prednášal na Univerzite Komenského v Bratislave. V rokoch 1963 až 1970 pôsobil na Vysokej škole múzických umení v Bratislave. V rokoch 1978 – 2009 zastával funkciu tajomníka Zväzu československých skladateľov v Prahe, a tak často cestoval do zahraničia, kde výrazne propagoval našich umelcov a naše umenie.

Ťažisková je jeho piesňová a zborová tvorba, komorné, inštrumentálne a orchestrálne skladby. Z jeho tvorby spomeňme aspoň sláčikové kvarteto Ave Eva, ktoré venoval svojej manželke; Rapsodické variácie pre flautu, hoboju, fagot, lesný roh a sláčikový orchester a Tre notturni pre sláčikový orchester. Vrcholom jeho tvorby sú vokálno-inštrumentálne skladby, ako operný triptych Žena podľa románu Maxima Gorkého; Symfionietta pre veľký orchester a barytón na text Milana Rúfusa a Poem pre soprán, tenor a orchester. Oratórium Premeny pre soprán, tenor a orchester na básne Jána Kostru nazval ako svoje autobiografické syntetické dielo. Zdenko Mikula patrí k skladateľom, ktorí skĺbili tradičné ľudové piesne s kompozičnými technikami 20. storočia. Je nositeľom aj niekoľkých ocenení a vyznamenaní, v roku 2008 mu udelili v Budapešti titul Rytier kultúry, ktorým sú vyznamenávané kultúrne osobnosti

Hudobný skladateľ Zdenko Mikula

z celého sveta za kultúrnu spoluprácu medzi národmi. Jeho bohatá, čínorodá, úspešná a i medzinárodne ocenená hudobná tvorba sa ukončila v Bratislave 31. 10. 2012.

Druhá časť večera patrila ukážkam z jeho tvorby. Barytonista **Mikuláš Doboš**, sólista Opery SND v Bratislave, predniesol piesne z cyklu Jesenná láska pre stredný hlas a klavír na text Miroslava Válka, ktorý mu sám skladateľ venoval, kde tempo, dynamiku a prednes absolútne prenechal pocitom a umeleckému výrazu Milukáša Doboša. Jeho emocionálna interpretácia sa stretla s vrelým ohlasom u publika, ktoré sólistu odmenilo dlhotrvajúcim potleskom. **Eva Cáhová** (klavír), docentka na Akadémii umení v Banskej Bystrici, predniesla šesťdielny klavírny cyklus

V programe sa predstavili Eva Cáhová a Mikuláš Doboš

Na svoje si prišli najmä milovníci hudobného umenia

Fotografie: Ingrid Fux

Kde bolo, tam bolo s absolútnou profesionalitou a muzikalitou klavírnej virtuózky.

Na záver večera doc. **Mária Strenáčiková** v mene svojom a rektora Akadémie umení v Banskej Bystrici prof. Vojtecha Didiho, ako i v mene manželky skladateľa RNDr. Evy Mikulovej, ktorá sa žiaľ pre chorobu nemohla programu zúčastniť, vyjadrila poďakovanie Rakúsko-slovenskému kultúrному spolku za možnosť usporiadať tento umelecky hodnotný spomienkový večer Zdenkovi Mikulovi, ktorý zároveň Akadémia umení prezentovala v rámci oficiálnych osláv 20. výročia jej založenia. ■

Edith Veith

KUNST MIT 6

Aktivity Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku už dosiahli takú pozornosť a uznanie, samozrejme aj vďaka skvelým výkonom našich umelcov, že si našli pravidelné zastúpenie aj na prestížnom festivale v kultúrnom kalendári hudobnej metropoly Viedne.

V spolupráci s Bezirksamt Mariahilf sme 7. júna 2017 usporiadali už tretí koncert v rámci Wiener Bezirksfestwochen, tenoraz pod názvom „KUNST mit 6“. Prezentovali sa na ňom **sólisti Štátnej opery v Banskej Bystrici**.

Táto opera vznikla ako tretia na Slovensku roku 1959 a slávnostne začala svoju umeleckú činnosť premiérou opernej drámy Jozefa Bohuslava Foerster a Eva v roku 1960. Vtedy sa na scéne prvýkrát objavila ešte celkom mladá, ale perspektívna sopranistka Dagmar Rohová, ktorá v banskobystrickej Štátnej opere prežila celú svoju úspešnú umeleckú kariéru, neskôr pôsobila aj ako hlasová pedagogička na Akadémii umení v Banskej Bystrici a vypracovala sa na opernú divu európskeho formátu. V opere mali svoje umelecké začiatky aj ďalšie osobnosti svetového operného neba ako Lubica Orgonášová, Sergej Kopčák a svetom uznávaná a oslavovaná operná diva Edita Grüberová. Štátnu operu už dlhé roky úspešne vedie riaditeľ PhDr. Rudolf Hromada a na jej umeleckom renomé majú zásluhu protagonisti, sólisti seniori grandí a hráči ako Olinka Hromadová, generácie Babjakovcov, Janko Zemko, Stano Borš a ďalší, no a z novodobých sólistov sú momentálne „fahači“ Katarína Prochádzková, Dušan Šimo, Šimon Svitok, Zoltán Vongrej, Ivan Zvarík, Patrícia Solotruková a i. Štátna opera má široký

repertoár: opery, operety, muzikály, celovečerné baletné predstavenia, koncerty a opery pre deti. Počiatkový repertoár sa zameriaval na romantické diela G. Verdiho, G. Pucciniho, A. Dvořáka, B. Smetanu, postupne sa rozširoval o ďalších svetových skladateľov a samozrejme aj slovenských operných klasikov. Medzi významné inscenačné počiny patrí uvedenie Krútniavu Eugena Suchoňa či oper Jána Cikker a Juro Jánošík a Coriolanus, ďalej operných diel Tibora Andrašovana, Bartolomeja Urbanca, Ilju Zeljenku, Juraja Beneša, Igora Bázlika a ďalších. Štátna opera v Banskej Bystrici je výnimočná aj tým, že objavne inscenuje diela svetových klasikov v slovenských premiérach – Gounodovho Romea a Júliu, Cileovu Adrianu Lecouvreur, Donizettiho Favoritku, Verdiho Arolda, Ernaniho a Attilu, Belliniho Puritánov a menej známe Pucciniho opery Edgar a Lastovička. Hudobné dramatické diela uvádza s originálnymi textami. Banskobystrický operný súbor dosahuje dnes už mimoriadne uznanie nielen doma, ale aj v zahraničí, pozývajú ho na významné hudobné festivaly, ako Bratislavské hudobné slávnosti, Medzinárodný hudobný festival na Cypre, Medzinárodný hudobný festival Janáčkovy Hukvaldy, na zájazdy do Švajčiarska, Talianska, Maďarska, Poľska, Rakúska, Rumunska a pravidelné, mimoriadne úspešné a u publika obľúbené júnové turné do Japonska, kde ich už považujú za domáci ensemble. V poslednom období sa opera dostala do povedomia aj vďaka hostovaniu významných umeleckých osobností zo zahraničia. Veľkou udalosťou bola spolupráca so svetoznámych režisérom, inak stálym hosťom v milánskej La Scale či newyorskej Metropolitan opery, Gianfrancom De Bosia, ktorý režíroval v Banskej Bystrici Donizettiho operu Mária Stuarda. Zo svetoznámych umelcov tu v poslednom čase vystúpili španielska sopranistka Yolanda Auyanet, jej krajan, tenorista Albelo

Fotografie: Ingrid Žalneva

Šimon Svitok a Katarína Prochádzková počas svojho vystúpenia

Celso, pôvodom maďarská sopranistka Csilla Boross, taliansky basista Roberto Scanduzzi a tenorista Valter Borin. Taktiež obrovskou udalosťou je, že známy taliansky dirigent Fabio Mastrangelo prijal spoluprácu so Štátnou operou v Banskej Bystrici a hudobne tu našťudoval a stále diriguje operu Tosca. Diriguje najprestížnejšie hudobné telesá na celom svete, napríklad na festivale Veronská Aréna, v Mariinskom divadle v Petrohrade, v Bolšom teatri v Moskve a i.

Koncertom Kunst mit 6 v krásnom prostredí Festsaal Bezirksamt Mariahilf s výborným koncertným krídlom banskobystrickej operní sólisti sopranistka **Katarína Prochádzková**, tenorista **Dušan Šimo** a barytonista **Šimon Svitok** – tiež umelecký šéf opery, zožali u rakúskeho a slovenského publika mimoriadny úspech. Svoje árie, duetá a tercetá nielenže perfektne a muzikálne čisto odspievali, ale podľa priestorových možností aj scénicky rozohrali v úžasne efektných kostýmoch, a týmto očividne očarili a nadobro si získali priazeň prítomných poslucháčov. Dlhotrvajuce potlesky, skandované „bravo“ a prídavky nemali konca kraja. Uznanie patrí aj pianistke **Martine Svitkovej**, ktorá citlivým a vnímavým klavírnym sprievodom a súhrou so spevámi v nemalej miere prispela k úspechu tohto večera. Umelecky vysoko hodnotný program lahodil vkusu viedenského

Umelcom sa poďakovala aj zástupkyňa prednostu Okresného úradu Mariahilf Vlasta Osterauer-Novak (vpravo). Zľava doprava: Šimon Svitok, Martina Svitková, Edith Veith, Katarína Prochádzková a Dušan Šimo

publika. Katarína Procházková svojim žiarivým, bezchybným a sýтым sopránom excelovala v áriách a duetách Donizettiho opery Don Pascale (ária Noriny), Arlenovej Over the rainbow a v duete s Dušanom Šimom v Kálmánovej operete Čardášová princezná (Sylva a Edwin) a so Šimonom Svitkom v duetách opier Traviata (Violetta a Alfréd), Don Pasquale (Norina a Malatestu) a v operete Veselá vdova (duet Hana a Danilo). Svoje umelecké kvality potvrdila a do programu vniesla nadnesenú atmosféru, keď vtípne, vkusne a decentne áriou Adély z operety Netopier nielen hlasom, ale aj s boja z peria opantala prítomného diváka. Tenorista Dušan Šimo sa zaskvel vyrovnaným hlasovým prejavom a dokonalými výškami v áriách Donizettiho Nápoja lásky (ária Nemorina), Verdiho Rigoletta (ária Vojvodu) Lernerovej My fair Lady (pieseň Fredyho), Lehárovej Giuditte (pieseň Oktávia) a Lehárovej Zemi úsmevov (Ária Chou Chonga). Spolu so Šimonom Svitkom zanechali nezabudnuteľný dojem, keď precítene a nesmierne emotívne zaspievali nádherný a náročný duet z Bizetovej opery Lovci perál (Nadira a Zurgu). Je len potešiteľné sledovať umelecký rast Šimona Svitka, ktorého zamatový timbre hlasu sa už nekompromisne môže zaradiť k slovenskej barytónovej špičke. Pôsobivo odznela v jeho podaní ária Aleka z rovnomennej Rachmaninovej opery, Webberova Lean to be lonely a z Kálmánových operiet Grófka Marica (pieseň Tasilla) a Čardášová princezná (pieseň Bonyho).

Koncert bol taký úspešný, že následne pri malom občerstvení banskobystriční umelci a my usporiadatelia sme nestačili odpovedať na otázky hlavne rakúskych poslucháčov. Zaujímalo ich, kde je Banská Bystrica, chceli vedieť niečo viac o tunajšej opere. Hlavne však oceňovali spevácke výkony sólistov, ktoré ich nadchli až do takej miery, že niekoľkí prekonajú aj vzdialenosť a určite si prídu pozrieť niektoré predstavenie z ich bohatého a umelecky hodnotného repertoáru na ich domácu scénu. Bola to veľká reklama a uznanie pre tento nie veľký, ale umelecky úspešný operný dom. Náš spolok znova potvrdil, že chceme slovenskému aj rakúskemu publiku priblížiť klenoty našej kultúry, prezentovať mladých talentovaných aj už zreých úspešných umelcov slovenskej hudobnej scény. ■

Návštevníci koncertu:

Das Konzert war wunderbar, ich habe den Abend sehr genossen, die Sängerin und die zwei Sänger der Staatsoper waren außerordentlich gut.

Michael Sanytr

Auch heuer war dieses schon fast zur Tradition (das 3. Konzert!) gewordene Sommerkonzert ein großes Erlebnis. Banska Bystrica mag zwar das kleinste Opernhaus in Europa besitzen, aber seine Sängerinnen sind „ganz große Klasse“. Ich habe mir vorgenommen, diesem sehenswerten Städtchen samt Oper in naher Zukunft einen Besuch abzustatten.

Gustav Czizek

Chcem sa poďakovať za krásny večer sólistov Štátnej opery Banská Bystrica. Určite prídeme zas. Veľmi sa mi páčilo aj to, že sa dalo po koncerte s umelcami porozprávať.

Iveta Losonciová

Vinica FOLKLÓR VO VIEDNI

Foto: Tanja Hausner

Skúška historických kostýmov

Folklorná skupina Vinica vznikla vo Viedni asi pred tromi rokmi. Jej členmi sú mladí nadšenci slovenského folklóru, ktorí sa pravidelne stretávajú vo farských priestoroch Kostola st. Ulrich v 7. viedenskom okrese. Väčšina z nich mala skúsenosti zo Slovenska z takých folklórnych súborov ako Gymnik, Podpoľanec, Tekov alebo Limbora, ale niekoľkí privoňali k slovenskému folklóru až tu vo Viedni. Členovia pochádzajú zo všetkých kútov Slovenska – od Bratislavy až po Sninu – a pracujú v rôznych profesiách. Nájdete medzi nimi študentov, architekta, geografa, robotníkov pri stavbe, sprievodcov, ale aj učiteľku a manažéra.

Repertoár súboru tvoria tance, spevy a hudobné čísla z Detvy, Myjavy a Trenčína. Skupina sa pravidelne zúčastňuje na projekte Tanečný dom v Bratislave a má za sebou aj pár vystúpení vo Viedni.

Toto leto sa predstaví na Folklornom festivale v Zuberi. Od septembra do decembra plánuje Vinica rozšíriť svoj repertoár vďaka finančnej podpore Rakúsko-slovenského kultúrneho spolku o projekt „Potulky“. V rámci tohto štvormesačného projektu sa členovia Vinice zúčastnia spoločných sústredení s folklórnymi súbormi Podpoľanec, Mladosť, Furmani a Borievka.

Všetkých priaznivcov slovenského folklóru radi medzi nami privítame. Záujemcovia sa môžu prihlásiť na spolkovú mailovú adresu: rsk@slovaci.at ■

Elena Repka

Klavierunterricht bei Ihnen zu Hause

Ich unterrichte Kinder und Erwachsene in ganz Wien. Je nach Ihrer Wahl, kann der Unterricht bei mir oder bei Ihnen zu Hause stattfinden.

MGA. L. Schelepek - mehr über mich:

- Mehr als 10-jährige Erfahrung als Klavierlehrer
- Abgeschlossenes Universitätsstudium im Bereich Klavierpädagogik
- Erfahrener Konzertpianist
- Klavierunterricht für Kinder und Erwachsene
- Ein sympathischer und lustiger Mensch ;)

Für weitere Informationen besuchen Sie:
www.klavierlehrer.wien

LUCIA POPP VEĽKÁ POCTA SLOVENSKEJ OPERNEJ GRANDE DAME

Fotografie: Archív SI Viedeň

Dojímavé gesto režiséra Otta Schenka pri odhalovaní busty

Veľvyslanectvo Slovenskej republiky v Rakúsku a Slovenský inštitút vo Viedni usporiadali 12. júna 2017 vo Viedenskej štátnej opere, v sále Gustava Mahlera slávnostné odhalenie busty legendárnej slovenskej opernej divy Lucie Popp pod záštitou ministra zahraničných a európskych záležitostí Slovenskej republiky Miroslava Lajčáka.

Autorom umeleckého diela je akademický sochár Juraj Čutek. Podujatie sa konalo v priestoroch, kde Lucia Popp začínala v roku 1963 svoju hviezdnu kariéru a dlhoročne umelecky pôsobila.

Tento rok je rokom jej umeleckých výročí, významných premiér, ktoré absolvovala ako prvá slovenská speváčka na doskách Viedenskej opery, MET v New Yorku, ale aj parížskej Opery la Garniere. Na odhalení sa zúčastnili významné osobnosti politického, spoločenského a kultúrneho života Slovenskej republiky a Rakúskej republiky,

vrátane štátneho tajomníka rezortu diplomacie Ivana Korčoka, štátneho tajomníka Ministerstva kultúry SR Ivana Sečíka a primátora Bratislavy Iva Nesrovnala. Prítomní boli aj zástupcovia primátora Viedne a ministra zahraničných vecí Rakúska, Domu EÚ vo Viedni, legendárny rakúsky režisér Otto Schenk, operné divy Edita Gruberová, Gabriela Beňačková, operný spevák Peter Seifert, prvá sólistka Viedenského štátneho baletu Nina Poláková a ďalší. Hostí privítali moderátori Alena Heribanová a Dr. Adrian Hollaender spoločne s riaditeľom Viedenskej štátnej opery Dominiquom Meyerom a primátorom mesta Bratislavy Ivom Nesrovnalom. Na poctu Lucie Popp v krátkom koncerte účinkovali Adriana Kučerová, Jolana Fogašová, Jaroslav Dvorský a Tibor Kováč. Na klavíri sprevádzala Petra Pogády.

Laudatio pred odhalením busty predniesli Peter Dvorský a prof. Franz Eugen Dostal, prezident Spoločnosti pre hudobné divadlo a dlhoročný dramaturg vo Viedenskej štátnej opere.

Na záver bustu odhalil štátny tajomník MZVaEZ SR Ivan Korčok a jubilujúca legenda umeleckého života nemecky hovoriacich krajín prof. Otto Schenk. ■

*PhDr. Alena Heribanová
riaditeľka Slovenského inštitútu vo Viedni*

Literárny salón

V rámci cyklu literárnych večerov Slovenského inštitútu vo Viedni sa uskutočnil 23. mája 2017 v spolupráci s Veľvyslanectvom SR v Rakúsku a Rakúsko-slovenským kultúrnym spolkom Literárny salón na tému Máj – lásky čas. Právě salónne prostredie vytvorili krásne priestory Villy Trebitsch – rezidencie veľvyslanca SR vo Viedni. Večerom sprevádzala riaditeľka Slovenského inštitútu Alena Heribanová. Jej profesionalita a panujúca priateľská atmosféra dali skvelý rámec programu plného poézie prezentovaný špičkovými umelcami.

Za všetkých zúčastnených členov nášho spolku ďakujeme za príjemný večer a veľvyslancovi Jurajovi Macháčovi za poskytnutie nádherných priestorov.

Lubica Macura

Fotografie: Archív SI Viedeň

Príjemná atmosféra počas literárneho večera v priestoroch rezidencie

Ingrid Žalneva

ZLATÉ JABLKO PRE BRATISLAVU

Golden Apple Award

FIJET – Medzinárodnú federáciu novinárov a autorov píšucich o cestovnom ruchu založili novinári z Belgicka a Francúzska v roku 1954. Ako už z názvu vyplýva, organizácia združuje publicistov, ktorí sa zameriavajú na rozvoj cestovného ruchu, propagovanie aktivít na trávenie voľného času, ako aj na lepšie spoznávanie rôznych krajín, ich kultúry a obyvateľov.

Každý rok od roku 1970 udeľuje FIJET ocenenie Zlaté jablko (tzv. Oscara v turizme) za mimoriadne úspechy dosiahnuté v rozvoji cestovného ruchu. Rozhoduje o tom vyše 30 novinárov z celého sveta. V minulosti ho získali napr. Antverpy, Dubrovnik, Lubľana, Krakov, Rovinj a ďalších takmer 40 miest. 1. júna 2017 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca odovzdal zástupca FIJETu, predseda Golden Apple Committee, Plamen Starev Zlaté jablko hlavnému mestu Slovenskej republiky. Ako povedala profesorka Ludmila Novacká, prezidentka FIJET Slovakia, Bratislava získala toto ocenenie ako mesto, kde sa unikátnym spôsobom prepájajú dejiny s kultúrou a zážitkovým rozmerom: „V každom prípade je však udeľenie Zlatého jablka aj záväzkom, pretože Bratislava sa bude musieť snažiť, aby mala stále také výsledky ako v ostatnom období, a to nie je len o nejakých číslach počtu turistov, ale predovšetkým je to o ponuke, kvalite tejto ponuky, o balíčkoch, ktoré sa tu ponúkajú, ako aj o atrakciách, ktoré prinášajú možnosti, aby bol záujem o Bratislavu, a to aj u mladých ľudí – a hlavne, aby títo od nás odchádzali spokojní.“

Ludmila Farkašová, námestníčka primátora hlavného mesta, uviedla, že ocenenie je odrazom narastajúceho záujmu turistov. Bratislava zažíva turistický boom. Ako „little big city“ poskytuje na malom priestore veľa príležitostí, niečo zaujímavého vidieť alebo zažiť. Námestníčka prítomným hosťom pripomenula, že lesopark hlavného mesta

Viceprimátorka hlavného mesta Ludmila Farkašová a zástupca FIJETu Plamen Starev pri odovzďavaní ceny

Slovenska sa vlni umiestnil v prestížnom rebríčku najlepších miest na rekreáciu v lese (The 10 best forest holidays) na stránkach anglického denníka The Telegraph na 9. mieste, a to dokonca pred legendárnym Sherwoodským lesom Robina Hooda!

V roku 2016 navštívilo Bratislavu vyše 1,2 milióna turistov, pričom všetky štatistiky ukazujú, že rekordné čísla je možné očakávať aj naďalej. Viceprimátorka tiež prisľúbila, že sa postará o to, aby pre toto Zlaté jablko – nádherný aj patrične ťažký kus – našli dôstojné miesto, kde by si ho mohli pozrieť aj obyvatelia Bratislavy, ktorí môžu byť na svoje mesto pyšní.

Na záver nám predstaviteľ FIJETu Plamen Starev prezradil, že je v Bratislave už po druhýkrát: „Po prvý raz som tu bol pred 30 rokmi. Vtedy vaše i naše bulharské mestá ako Sofia alebo Plovdiv vyzerali ináč, povedzme, že ich farby boli tmavšie. Teraz je všetko sviežejšie a príjemnejšie, tento proces pozorujem aj v Bratislave. Pre rozvoj cestovného ruchu tu vidím veľký potenciál. Dnes je taký trend, že ľudia sú už presýtení tradičnými destináciami, chcú vidieť niečo nové, niečo odlišné. Bratislava je európskym hlavným mestom, ale stále ešte menej známa, a tak určite patrí k týmto novým, zaujímavým cestovateľským cieľom.“

Na slávnostnom odovzďavaní ocenenia sa zúčastnili aj novinári z viacerých popredných európskych médií z Francúzska, Veľkej Británie, Španielska, Belgicka, Chorvátska, Turecka, Rumunska a Bulharska, ktorí sa potom vydali na trojdňovú poznávaciu cestu, vďaka ktorej sa budú snažiť presvedčiť svojich čitateľov, prečo sa oplatí vycestovať do Bratislavy, a pritom tu nezostať len na jeden deň, ale pobudnúť dlhšie a poriadne prebádať mesto i jeho okolie. Svoje presvedčenie, že tento novinársky trip prispieje k pozitívnej propagácii nášho hlavného mesta, vyjadrila aj Alžbeta Melicharová, predsedníčka predstavenstva Bratislavskej organizácie cestovného ruchu Bratislava Tourist Board, ktorá túto cestu pripravila v spolupráci s FIJET Slovakia. ■

Fotografie: Ingrid Žalneva

Ingrid Konrad

STATUS QUO

PROJEKTU HEUMARKT-NEU VO VIEDNI

Keď mestská radkyňa pre dopravu a rozvoj mesta Maria Vassilakou zo strany Zelených vstúpila v roku 2010 do koalície viedenskej vlády so sociálnymi demokratmi na čele s Michaelom Häuplom, čakalo ju veľa projektov. Jeden z nich – prestavba a dostavba polyfunkčného komplexu okolo hotela InterContinental na Heumarkte – môže znamenať zvrät v jej kariére. Na území, kde sa nachádza najstaršie rakúske klzisko populárneho Viedenského korčuliarskeho spolku (Wiener Eislaufverein), sa má onedlho začať stavať výškový obytný dom, preň sa podľa UNESCO Viedeň dostala na červenú listinu ohrozených kultúrno-prírodných pamiatok svetového významu. Pozrime sa do histórie a súčasnosti projektu, ktorý je dnes vo Viedni predmetom až vášnivých diskusií odborníkov i laikov. Hľadáme spoločne odpovede na množstvo aktuálne nezodpovedaných otázok o miere zodpovednosti za veci verejné a príčinách konfrontácie s tými, ktorí v dejinách miest vždy významnou mierou prispievali k ich rozvoju – súkromnými investormi.

„HEUMARKT dnes“ – miesto s budúcnosťou, <https://www.heumarkt-neu.at/text/show/36/DerPlatzimSommer/>

História a duch miesta

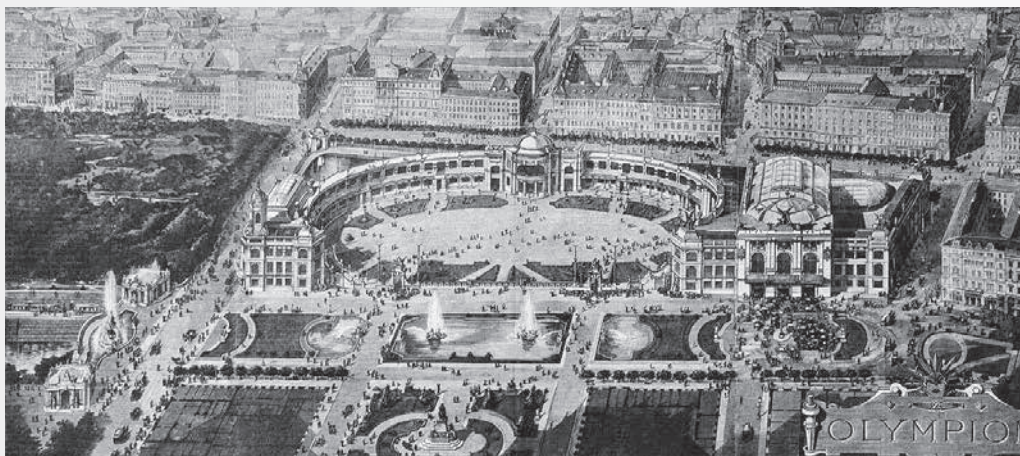
Korčuľovanie bolo vo Viedni 19. storočia obľúbeným športom. Už v roku 1803 sa spomínajú tzv. „Schleiferbuben des Kanals“ – korčuliari, ktorí na zamrzutej ploche bývalého prístavu na Wiener-Neustadt-kanáli (dnes areál stanice Wien Mitte) po zotmení so zapálenými faklami korčuľovali medzi Viedňou a neďalekým Guntramsdorfom. Časť zimného prístavu, ktorý sa medzitým stal v Rakúsku miestom č. 1 pre korčuliarsky šport, si v roku 1867 dlhodobo prenajal novovzniknutý Viedenský korčuliarsky spolok (Wiener Eislaufverein – WEV). Už koncom toho istého roka spolok otvoril brány prírodného klziska, kde neskôr usporadúvali aj preteky v rýchlokorčuľovaní či tanci na ľade.

Na prelome storočí bola z dôvodu rozvoja mesta regulovaná rieka Viedeň (Wien) a vznikol železničný uzol Viedeň Hlavná colná správa (Bahnhof Wien Hauptzollamt). Z tohto dôvodu klzisko korčuliarskeho spolku presťahovali na územie rezervných mestských záhrad medzi Lothringerstrasse (Lotrinskou ulicou) a Heumarktom (Senným trhom), kde sa

nachádza dodnes. Toto územie dostalo honosný názov „Olympion“ a malo slúžiť výhradne športu a hudbe. Okolo ľadovej plochy vystaval v roku 1900 architekt Ludwig Baumann v štýle viedenskej secesie (Jugendstil) budovy šatní, bufet a orchestrisko. Baumann spolupracoval s architektmi Ferdinandom Fellnerom a Hermannom Helmerom na projekte Viedenského koncertného domu (Wiener Konzerthaus), ktorý v susedstve klziska otvorili v roku 1913. V lete sa v areáli klziska, ktorého konečná veľkosť v roku 1927 dosiahla až 10 000 m², hral tenis. Od roku 1914 sa stalo klzisko aj domovom hokejistov a po druhej svetovej vojne aj populárnej ľadovej revue.

Vzácný pozemok v centre Viedne

V šesťdesiatych rokoch 20. storočia boli secesné objekty okolo klziska kvôli stavbe hotela InterContinental zbúrané a nahradené modernou výstavbou. Klzisko bolo zmenšené o jednu tretinu pôvodnej plochy. Tieto kroky vtedy kritizovali a médiá písali o nebezpečenstve ďalšej výstavby na tomto území. Kritici priniesli aj argument zväčšenej stavebnej masy v kontakte so Stadtparkom, ktorá zabráni prístupu čerstvého vzduchu cez toto

Vízia „OLYMPION“ – miesto pre šport, hudbu a radosti pod voľným nebom <https://www.heumarkt-neu.at/text/show/36/DerPlatzimSommer/>

územie do centra mesta. Tieto argumenty prispeli k tomu, že výška hotela InterContinental bola v roku 1964 zredukovaná z päťdesiatich na štyridsaťštyri, neskôr tridsaťdeväť metrov.

Majiteľom pozemkov korčuliarskeho spolku bol do roku 2008 Viedenský fond rozvoja mesta, založený počas výstavby Ringstrasse. Potom prešli pozemky do rúk stavebného družstva Buntess

mala byť vyhlásená architektonická súťaž na podobu polyfunkčného komplexu. Základom boli dve východiská: zachovanie hmoty budovy hotela InterContinental a situovanie tzv. „novostavby“. Cieľom malo byť vytvorenie nových prepojení v území a odstránenie stavebných bariér smerom do námestia Heumarkt. Ku klzisku Viedenského korčuliarskeho spolku sa viaže veľa emócií a nostalgie. Mnohí Viedenchania

Plánovaný komplex budov na Heumarkte z pohľadovej osi z parteru Belvedéru

Wohnen Immobilienverwaltungs GmbH. Mnohí sa počuovali nad tým, prečo stopercentná dcéra neziskovej spoločnosti na bývanie kupuje pozemok, ktorý je do roku 2058 prenájatý korčuliarskemu spolku. Cena sa vtedy pohybovala okolo 4,2 milióna eur, hoci pozemok v takejto polohe by podľa znalcov mohol stáť desaťnásobok. (1) Neskôr sa v tejto súvislosti hovorí o privatizácii pozemku ministerstvom vnútra bez vedomia mesta Viedne... „To, čo za cisára Františka Jozefa I. bolo verejným majetkom, bolo privatizované a následne predané a opäť predané,“ komentuje Vassilakou.(2)

V máji 2012 sa stala majiteľkou pozemku pod klziskom korčuliarskeho spolku spoločnosť WertInvest, ktorá už medzitým kúpila aj hotel InterContinental. Začalo sa hovoriť o výstavbe nového komplexu. Zdôrazňovalo sa, že to bude na záchranu dožívajúceho hotela aj klziska. Výstavbe mala predchádzať architektonická súťaž. Nový majiteľ sa do projektu rozhodol investovať 210 miliónov eur.

Do hry vstúpilo mesto. Tri expertné tímy mali vypracovať urbanistický masterplan celého územia. Až na základe výsledkov tohto procesu

sa práve tu naučili korčuľovať, prekročuľovali svoje prvé rande, starí rodičia tu trávil čas so svojimi vnúčikmi... Nakrúcali sa tu aj mnohé filmy, najznámejším je vysoko ocenené dielo z dielne rakúskeho režiséra Michaela Hanekeho Pianistka so svetoznámu Isabelle Huppert – klzisko je neoddeliteľnou súčasťou života Viedenchánov... Ako s týmito emóciami naložiť? Vo Viedni sa rozhodli jednoznačne: podmienka zachovania klziska a spolku bola od začiatku jednou zo základných podmienok súťaže. Hoci 7 000 m² plochy v tesnej blízkosti Ringu by mnohí investori vedeli speňažiť aj inak...

Keby sa Bratislavčanovi na tomto mieste zazdalo, že takéto pozná, tak nebude ďaleko od pravdy. Kauza PKO – udalosti okolo predaja a búrania bratislavského Parku kultúry a oddychu boli spojené s veľkou dávkou bratislavskej nostalgie: tanečnou, prvým rande, džezákmi, tanečnými zábavami, plesmi a koncertmi či návštevou amatérskeho astronomického krúžku. Všetko však dopadlo inak. Pretože nostalgia, láska k miestu, kde som prežil kľúčové udalosti svojho života v meste, nehrala pri rozhodovateľnú rolu, neplatila ako verejný záujem. Navyše

Čo znamená svetové kultúrne dedičstvo?

História svetového kultúrneho dedičstva je len 40 rokov stará... Táto krátka história má tri historické korene, jeden siaha do 50. rokov minulého storočia. Bezprecedentná skúsenosť z násilia v druhej svetovej vojne sa nepreniesla len do ratifikovania ľudských práv (1948), ale v roku 1954 aj do Haagskeho Dohovoru na ochranu kultúrnych statkov počas ozbrojeného konfliktu, ktorým sa aktualizovali staršie dohody zo Ženevy. Myšlienka kultúrneho dedičstva každopádne vychádza z medzinárodnej perspektívy zodpovednosti a spočíva v poznaní zraniteľnosti každej kultúrnej tradície... Spoločnosť nemôže prenášať svoju kultúrnu výbavu cez gény. Paradoxne formulované: Pretože kultúra nie je geneticky dedičná, musí byť dedená a zdedená. Otázka symbolických a materiálnych foriem transféru je preto jadrom každej teórie kultúrnej pamäti.

Zdroj: Aleida Assmann, *Das Welterbe als neue Form des Kulturellen Gedächtnisses*
http://www.unesco.at/news/eg_welterbe_kulturelles_gedaechtnis.pdf,

„Milí kritici, nespočetní tvorcovia a architekti pracovali mesiace a roky na tom, aby bolo možné oboje: zachovanie a dlhodobé zaistenie prevádzky Viedenského korčuliarskeho spolku, ako aj prestavba hotela InterContinental. 150 rokov viedenskej tradície jednoducho vynechať alebo povedať: „nejako to už pôjde“ – je príliš málo. Tento projekt to dokáže, obidve veci spojiť. Preto za ním stojím, a je na čase, aby svetové kultúrne dedičstvo bolo chápané nielen ako pohľad na mesto, ale aj ako život mesta.“

Maria Vassilakou

Zdroj: derstandard.at/2000053267472/An-die-Kritiker-Wo-bleibt-der-Eislaufverein

Pre zástupcu súkromného investora je projekt dnes už vášňou ako otázkou ekonomického rozmyšľania. „Chceli sme na nohy postaviť projekt, ktorý prinesie Viedni udržateľné impulzy, predovšetkým vo vzťahu k architektúre na medzinárodnej úrovni, verejnú nadhodnotu v podobe zabezpečenia pokračovania Viedenského korčuliarskeho spolku a vybudovania nového konferenčného centra...“ hovorí Michael Tojner, CEO spoločnosti a dodáva: „Stavať na tomto mieste znamená vo významnej miere zohľadniť rozdielne záujmy a stále sa nanovo spolu zamyslieť. Trpezlivosť všetkých zúčastnených je ťažko skúšaná. Nie je to pre nás ľahké a ani nám to nik ľahkým neurobil... Moja vďaka patrí architektovi Isayovi Weinfeldovi, mestu Viedni a všetkým jeho spolupracovníkom, ktorí proces trvajúci päť rokov spravádzali.“

Zdroj: <https://www.heumarkt-neu.at>

Ako "Canalettov pohľad" vošiel do dejín obraz z roku 1760 "Viedeň, pohľad z Belvedéru". Pochádza z dielne majstra Bernarda Bellotta (1720-1780), známeho pod jeho umeleckým menom Canaletto
http://www.wienerzeitung.at/themen_channel/wz_zeitreisen/gemeine/889780_Verstaubtes-und-liebliches-Wien.html

k výnimočnej polohe, a tým lukratívnosti pozemku na nábreží Dunaja prispela výstavba tunela pod hradným vrchom za štátne prostriedky... Zdá sa, že sa máme od Viedne čo učiť.

Architektonická súťaž

Na súťaži sa zúčastnilo 24 rakúskych a zahraničných ateliérov. Jej víťazom sa vo februári 2014 stal brazílsky architekt Isay Weinfeld. Víťazný projekt zachováva hmotu hotela, kompletne ju však vrátane fasády mení. Na časti zbúranej podnože hotela naplánoval novú 73 m vysokú bytovú vežu. Pozdĺž Heumarktu navrhol štvorpodlažný trakt a nový zimný štadión vrátane telocvične pre okolité školy. Súčasná plocha klziska ostala zachovaná, len kvôli novej zástavbe v zmenenej polohe. Aby sa takýto zámer mohol zrealizovať, nastala potreba zmeny územného plánu mesta. So začiatkom výstavby sa počítalo v roku 2016, s jej dokončením v roku 2018.

Protesty a čas na rozmýšľanie

Pozemky Viedenského korčuliarskeho spolku sa nachádzajú v historickom centre hlavného mesta Rakúska, na bývalých „glacis“ – v rokoch 1529 až 1858 nezastavaná plocha medzi mestským opevnením a predmestím Viedne. Historické centrum mesta má od roku 2001 atribút svetového kultúrneho dedičstva, ktorý vyhlasuje svetová organizácia UNESCO.

Po zverejnení výsledkov architektonickej súťaže začali protestovať občianske iniciatívy, ako aj odborné grémiá architektov, ktorí upozorňovali na možné ohrozenie atribútu kultúrneho dedičstva a žiadali zmenu projektu. Navrhovaná obytná veža sa totiž nachádza na osi medzi Belvedérom a centrom mesta a prekáža v tzv. Canalettovom pohľade na historické mesto (obraz Viedeň, pohľad z Belvedéru, z roku 1760, od známeho talianskeho majstra vedút Canaletta vošiel do dejín ako Canalettov pohľad).

Kvôli protestom Maria Vassilakou začiatkom mája 2016 projekt zastavila a nariadila „prestávku na premýšľanie“. Už v decembri 2016 predstavili mierne zmenený projekt s výškou novostavby 66 m. Upravenému projektu dala svoje „áno“ aj viedenská rada pre rozvoj mesta, ktorá je najvyšším schvaľovacím grémiom mesta Viedne.

Samotná výstavba nového klziska a jeho príslušenstva by mala stať cca 30 miliónov eur. Viedenski politici považujú udržanie korčuliarskeho spolku so 150-ročnou tradíciou vedľa Stadtparku za významný príspevok projektu a navyše – ušetrí mestská kasa... Vasilakou považuje Viedenský korčuliarsky spolok za kus viedenskej kultúry a hovorí, že všetko sa pri projekte vedome točí len okolo jeho záchranu... Medzinárodná rada pre pamiatky a sídla ICOMOS a domáci i zahraniční odborníci však upozorňujú, že predikát svetového kultúrneho dedičstva a veduta historického mesta by boli realizáciou výškovej stavby ohrozené.

Aktuálne rozhodnutie UNESCO

Viedenský problém sa dostal na tohoročné zasadnutie gestorského výboru UNESCO a ten 6. júla v Krakove rozhodol. Pre projekt na Heumarkte, konkrétne jeho 66 m vysokú novostavbu sa Viedeň

Nová ľadová plocha v zime

dostala na červenú listinu ohrozených kultúrno-prírodných pamiatok svetového významu. Výbor vo svojom vyhlásení zdôraznil, že aktuálny projekt znamená značné ohrozenie výnimočného miesta svetového významu. Vyzval k prepracovaniu projektu a vypracovaniu štandardov, ako historické centrum ďalej rozvíjať. Ďalej zdôraznil, že historické centrum Viedne predstavuje jedinečný mestský pamätník, ktorého architektonické dedičstvo spočíva vo vyše dvetisícročnej histórii urbanistickej štruktúry – od rímskeho sídla Vindobona cez opevnené mesto až po stavbu Ringstrasse. Dodnes prevládajú v obraze bývalej metropoly habsburskej monarchie, ktorá vyše 600 rokov významne ovplyvnila dejiny Európy, tri kľúčové epochy európskej histórie: stredovek, barok a tzv. Gründerzeit (koniec 19. storočia v rakúsko-uhorskej monarchii). Veľkoryso založené centrum Viedne s nespočetnými monumentálnymi stavbami v imperiálnom štýle manifestuje vysokú reprezentatívnu kvalitu mesta. Toľko UNESCO...

Na záver

Architektonická súťaž je najlepším legitímnym prostriedkom, ako nájsť pre projekt či stavbu to najoptimálnejšie a najkvalitnejšie riešenie. Ale dôležité je, či zadanie súťaže, t.j. veľkosť, význam a funkčné využitie projektu v takej významnej mestskej polohe v kontaktnom území centra Viedne zodpovedá aj verejnému záujmu. A verejný záujem v tomto prípade je ochrana kultúrneho dedičstva, presne povedané, svetového kultúrneho dedičstva. Verejným záujmom je aj zachovanie prenájmu novej ľadovej plochy tradičnému Viedenskému korčuliarskemu spolku na ďalších 99 rokov. Zachovanie prenájmu klziska bolo súčasťou súťažných podmienok, ale zachovanie svetového kultúrneho dedičstva... Čo zostane? Veď Viedeň stratí „len“ UNESCO atribút svetového kultúrneho dedičstva – Viedeň tu bola pred rokom 2001 a bude aj po tom... Ale práve Viedeň doteraz príkladne zaobchádzala a aj dnes citlivo zaobchádza s historickými a kultúrnymi hodnotami, v čom môže byť príkladom iným mestám... A to v historickom meste nájdeme odvážne modernistické nadstavby i nové budovy. Asi nebude náhoda, že mesto je opätovne vyhlásované ako najlepšie mesto pre život na svete (!).

Na sociálnych sieťach sa rozbehla diskusia. Nemôže sa investor uspokojiť s nižšou budovou? Ako je možné, že toto stojí vôbec za diskusiu? Či bytový dom môže alebo nemôže ovplyvniť taký významný artefakt, ako dvetisíc rokov rastúce historické mesto? Mnohí fundovaní kritici to považujú za „nonsense“. Zníženie z pôvodných 73 m na 66 m za smiešne neúčinné gesto. Čo bráni prepracovaniu projektu?

Má vlastne UNESCO právo do projektu hovoriť? Áno. UNESCO má právo hovoriť do projektu, pretože od roku 1993 má Rakúska republika platnú štátnu zmluvu s UNESCO a svetová organizácia je oprávnená rozhodnúť, čo a ako ovplyvní hodnoty vyhlásené za svetové kultúrne dedičstvo. Do 1. februára 2018 má mesto Viedeň čas prepracovať projekt a akceptovať maximálnu výšku definovanú UNESCO: 43 m. A zároveň musí vytvoriť záväznú plánovaciu nástroje na ochranu svetového dedičstva na svojom území. ■

Zdroje:

https://de.wikipedia.org/wiki/Wiener_Eislauf-Verein
<https://www.unzensuriert.at/content/009756-Wer-profitierte-vom-Grundstücksdeal-um-das-WEV-Areal> (1)
<http://derstandard.at/2000053267472/An-die-Kritiker-Wo-bleibt-der-Eislaufverein> (2)

Wiener Eislauf-Vereinsplatz, v zadnej časti obr. je vchod do Stadtparku. Secesný komplex zimného štadióna bol v roku 1960 zbúraný kvôli výstavbe hotela Hilton, plocha klzísk bola zmenšená o jednu tretinu na cca 6000 m²

Ingrid Fux

NA PRECHÁDZKE PO HERRENGASSE

Fotografie: Ingrid Fux

Viaceri členovia spolku patria k pravidelným účastníkom náučných prechádzok

Miestom stretnutia ďalšej prehliadky Viedne – štvrtkový podvečer 27. apríla 2017 – s odborným výkladom sprievodkyne Janky Gregor-Rogler bol známy Looshaus na námestí Michaelerplatz, ktorý je v súčasnosti centrálou Raiffeisen Bank. Mnohí zo zúčastnených poznajú túto kľúčovú stavbu Viedenskej moderny, stojacu oproti vjazdu do Hofburgu, z prechádzok v centre mesta.

V rámci našej exkurzie sa nám naskytla možnosť nazrieť do tejto reprezentačnej budovy aj z vnútra a pokochať sa pohľadom, ako novátorsky sa Adolf Loos odklonil od vtedy panujúceho historizmu a florálnej dekoratívности secesie a plne využil čistotu strohých línií, rýdzosť jednoliatych plôch a presvedčivý účinok použitých ušľachtilých materiálov, ako Cipollino mramoru, skla, vzácnych druhov dreva i mosadze.

Na ulici Herrengasse sme boli prekvapení, že okrem historických budov sa tu nachádza aj stavba zo začiatku 20. storočia, inšpirovaná americkými výškovými budovami, ktorá v čase svojho vzniku znamenala prevrat v architektúre – Hochhaus. Ako už napovedá jej názov, táto takmer 50 m vysoká budova bola postavená ako obytný dom, a čo bolo dosť nezvyklé aj pre single nájomníkov. Byty boli rozlohou malé, ale zariadené veľmi účelne, jednoducho a prakticky. Súčasťou tejto prestížnej stavby, vybavenej na tú dobu mimoriadne rýchlymi výťahmi, boli aj ďalšie objekty primárne slúžiace obyvateľom bytového komplexu – reštaurácia s kaviarňou, tanečná kaviareň, práčovňa, na prízemí obchodné priestory a na poschodí nad nimi ordinácie pre lekárov i firemné kancelárie.

Ťažiskom prehliadky však bola Rakúska národná knižnica s jej skvostnou sálou Prunksaal a najmä stopy významných Slovákov, ktorí sa do jej análov zapísali. Reprezentačné priestory bývalej cisárskej knižnice, ktorej základy položil cisár Karol VI., patria k najkrajším svojho druhu na svete. V hodnosti dvorného radcu sa ako jej riaditeľ mimoriadne zaslúžil o jej rozvoj slovenský Sokrates Adam František Kollár, ktorý v rokoch 1758 – 1766 vypracoval štvorzväzkový systematický katalóg teologických tlačí, od 1759 kompletizoval a vydával súpis rukopisných kódexov.

V Prunksaale

V službách Márie Terézie ako odborný poradca dvora pre uhorské záležitosti v otázkach historicko-právnych, majetkovo-právnych a v oblasti školstva bol veľmi vplyvným človekom a osobným poradcom panovníčky i niektorých ministrov, členom vedeckých komisií a dvorským radcom pre reformu školstva. Ovládal niekoľko cudzích jazykov.

Ako dvorný historik Ferdinanda I. sa venoval zbieraniu starých rukopisov a tlačí, antických artefaktov i starých mincí. Sambucova knižnica bola známa takmer po celej Európe a svojho času bola jednou z najväčších súkromných knižníc v celej Európe. V 16. storočí sa stala základom zbierky rukopisov cisárskej knižnice.

V uličkách 1. Bežírku

Osvedčil sa tiež ako znalec zákonov, dejín, filozofie a pedagogiky, slovanských, orientálnych jazykov a ako editor slovníkov. Už v roku 1778 vznikla jeho pričinením viedenská Akadémia orientálnych jazykov. Zaujímavosťou je, že bol povýšený aj do šľachtického stavu (Kollár de Keresztény) a pre nás podstatné, že ako prvý Slovak založil rozsiahlu knižnicu a s podporou viedenského dvora rozvinul vedecké štúdium slovanských dejín.

S Rakúskou národnou knižnicou je životom a dielom spojený aj Ján Sambucus, ktorého cenný kultúrny a vzdelanostný prínos pre nás Slovákov je nenahraditeľný. Uhorský básnik, polyhistor, lekár, autor príležitostnej latinskej poézie sa vždy hrdo hlásil k tomu, že pochádza z Trnavy, aj vo svojich dielach pripomína príslušnosť k slovenskému etniku.

Rámčovo túto zaujímavú exkurziu do histórie veľmi pekne dopĺňala mimoriadna výstava k 300. výročiu narodenia Márie Terézie, ktorá mala obzvlášť vŕcný vzťah k Bratislave, kde bola aj korunovaná za uhorskú kráľovnú. S našou sprievodkyňou Jankou sme si podrobne prezreli expozíciu, ktorá zaujímavým spôsobom približovala život panovníčky od jej neľahkého nástupu na trón.

Ďakujeme za pútavý exkurz do minulosti sprievodkyňi Janke Gregor-Rogler, ktorý nám opätovne pomohol pochopiť dejinnú udalosť, porozumieť ich dopadu na historický vývin nášho priestoru, ako i na náš bežný život. Už teraz sa tešíme na ďalšie podobné podujatia. ■

Vlado Mlynár

KEDY TREBA NAVŠTÍVIŤ

Pre tých, čo už v Amsterdame boli, to je asi ľahká otázka – no predsa na jar. Ale prečo na jar? No predsa to je čas rozkvitnutých tulipánov. Tento motív dominuje na uliciach, v záhradách a všetkých trhoviskách snáď celého Holandska. Ale podľa mňa jedným z najkrajších zážitkov je návšteva kvetinovej záhrady Keukenhof asi 15 km od letiska Schiphol. Každú jar v nej na niekoľko týždňov rozkvitnú milióny kvetín, najviac tulipánov, čo človek môže

Pestrá kvetinová paleta

Vlastne sme ten čas vystihli náhodou, išli sme na našu každoročnú spoločnú cestu spoznávať európske mestá na výročie nášho sobáša. Ubytovali sme sa neďaleko železničnej stanice v Amsterdame. Fixný bod nášho programu bolo múzeum Vincenta van Gogha. Odporúčam si kúpiť lístky vopred cez internet, vybrali sme sa tam v podvečerných hodinách, a tým sme sa vyhli čakaniu a veľkej tlačnici pri známych obrazoch. Mne sa to múzeum veľmi páčilo, expozícia zachytáva nielen umeleckú stránku tohto výnimočného umelca, ale približuje aj jeho osobnosť, rodinu, mladšieho brata Thea, ktorý ho po celý život podporoval. Theo so svojou manželkou po Vincentovej smrti múzeum založil. Kolekcie reprezentujú rozdielne obdobia van Goghovho života a tvorby. Zobrazujú jeho vývin, vývoj techniky, ktorú používal, ale aj jeho únik z každodenného života. Zobrali sme si elektronického sprievodcu a dozvedeli sme sa mnoho nepoznaného. Videli sme jeho prvé kresby, o ktorých by človek nikdy nepovedal, že ich autorom

je Vincent van Gogh. Jeho posledný obraz, Korene stromu – abstraktná maľba, mi pripomenul, že autor stratil reláciu s realitou. Smutný osud, krásne obrazy.

Hneď za rohom je ďalšie múzeum, ktoré treba navštíviť a rezervovať si naň aj trochu času. Rijksmuseum – Holandské národné múzeum patrí k najstarším múzeám v Európe a je venované tzv. zlatému veku Holandska, jeho histórii a umelcom. Bolo založené pred vyše dvesto rokmi, ale pred štyrmi rokmi ho otvorili po vyše desaťročnej renovácii. Trochu dlhá obnova, nie? Dôvodom - ako ináč - sú bicyklisti. Hlavná trasa viedla cez budovu múza a po protestoch museli projekt naplánovať tak, aby sa bicyklisti mohli celý čas prevázať po známej trase. Renováciu spojili s modernizáciou, a tak teraz môže ročne 2,2 milióna návštevníkov okrem iného obdivovať kolekciu holandského a svetového umenia. Najznámejší obraz je Rembrandtova Nočná hliadka (Nachtwache). Na tento obraz boli spáchané

Sabina a Vlado Mlynárovci v Amsterdame

vidieť na jednom mieste – je ich tu viac ako Slovákov na celom svete – okolo 8 miliónov. Nielen ich počet je úžasný, ale ani fantázia aranžmánov nemá hranice. Keď človek vidí, čo sa dá skombinovať, aké harmonické obrazy záhradníci vytvoria, aké krásne záhony a farebné kvetinové kompozície tu vznikli. Nádhera. Medzi tulipánmi sa naraz objaví veterný mlyn a potom už máte s trochou šťastia na počasie istú fotku ako z pohľadnice – kam sa pozriete, môžete robiť zábery – mne sa podarilo okolo 200 pohľadnicových fotografií. Podľa mňa zážitok na celý život. Je to najkrajšia záhrada na svete. Ale, samozrejme, neplatí to celý rok. Od polovice marca do polovice mája tu každoročne rozkvitnú milióny kvetín, a pár miliónov návštevníkov sa príde pozrieť na toto divadlo prírody. Tak ako my s manželkou.

Holandské národné múzeum

AMSTERDAM?

Nádherne aranžmány z tulipánov

Fotografie: Vlado Mlynár

tri atentáty – nezamestnaný námorný kuchár do neho v roku 1911 pichal nožom, v roku 1975 sa ho pokúsil zničiť nezamestnaný učiteľ a v roku 1990 jeden pomätený (neviem či bol nezamestnaný) ho polial kyselinou.

Keďže Holandsko je kráľovstvo, tak sme navštívili tiež Kráľovský palác. Postavili ho v sedemnástom storočí v tzv. zlatom veku Amsterdamu a slúžil ako mestská radnica so všetkými funkčnými úlohami – od súdu až po pokladňu na vyberanie daní. Jeho klasická fasáda a štýlové súsošia mali gloriifikovať mesto Amsterdam a jeho vládu. Až po príchode Napoleona sa mestská radnica zmenila na palác a verejnosti ho sprístupnili v lete 2008. Trochu netradične pre nás bol rovno pred oknami paláca na námestí Dam umiestnený sezónny zábavný park.

Mňa osobne lákala plavba po 100-kilometrovom systéme kanálov. Lokálna špecialita sú hausbóty ukotvené na kanáloch.

V jednom z nich býval môj bývalý kolega – len to bolo v jeho študentských časoch, takže sme nemali možnosť pozrieť si túto kuriozitu zvnútra, museli sme sa uspokojiť len s jeho výkladom. Niekoľko stoviek – od najmenších až po celkom veľké s plným luxusom – ich kotví pozdĺž systému kanálov. Vlastne sa tu volajú grachty - umelé kanály, ktoré pôvodne slúžili na ochranu mesta – sú sústredne vybudované v podobe podkovy okolo centra mesta. My sme zvolili výletnú plavbu na lodičke so sprievodcom, aby sme si spravili obraz a dozvedeli sa pár detailov o histórii a pochopili, prečo je toto mesto známe ako „Benátky severu“. Z lode človek môže vidieť rozličné stavby, úzke domy, a večer môže nazrieť až do kuchyne amsterdamských rodín – záclony Holanďania nepoznajú.

Keď si spomínam na niečo so stresom, tak je to množstvo bicyklistov. Infraštruktúra pre bicykle je vybudovaná optimálne. Bicyklisti sú kráľmi na každej ceste, ale aj

na chodníku. Musíte dávať veľký pozor, aby vás neprevalcovala telefonujúca mamička s dieťaťom na bicykli. Tu Holanďania nepoznajú zmilovanie. Ja som mal z toho normálne strach. Čo je celkom zvláštne, že tie bicykle sú väčšinou staré, hrdzavé, bez high-tech podrobností ako napr. prehadzovačky, jednoducho bez príslušenstva. Každý Amsterdamčan má aspoň jeden bicykel. Skutočne sú všade.

Múzeum Vincenta van Gogha

Veterné mlyny, bicykle, vodné kanály, syr, van Gogh – to všetko sa mi vybaví pri zmienke o Amsterdame. Potom sa zamyslím a vidím už len tulipány, nádherná pestrosť a už sa mi točí z tých úžasných farieb hlava. Nie, v Coffee-Shope sme neboli... ■

Holandské syry

Pohľadnicové zábery

Literárny večer

Dado Nagy s knižnou novinkou

Keď v roku 2003 priviedol **Dado Nagy** do nášho spolku vydavateľa Kolomana Kertésza Bagalu a herca Borisa Farkaša, možno vtedy nikto netušil, že sa z toho vyvinie spolupráca, ktorá pretrváva až do dnešných čias. Odvtedy totiž každý rok, spravidla v niektorý májový podvečer, príde Dado do spolku nielen s taškou plnou knižných noviniek, ale hlavne so zaujímavým hosťom. Kto pozorne čítal

Hosť večera - etnologička Katarína Nádaská

1. číslo tohoročných Pohľadov, ten dobre vedel, že 11. mája 2017 k nám privedie etnologičku **Katarínu Nádaskú**, ktorá sa venuje popularizácii tradícií a zvykov slovenskej ľudovej kultúry, čím v čase mohutného vplyvu reklamy, marketingu a globalizačného miešania kultúrnych kódov pomáha objavovať našu duchovnú identitu súvisiacu s kolobehom prírodných cyklov a životom našich predkov. Jej

Dado Nagy nám predstavil aj knihu Významie emigranta od nášho verného čitateľa prof. Zoltána G. Meška

rozprávanie bolo vskutku pútavé a mnohým prítomným sa až tajil dych, keď nám rozprávala o svojich bádateľských výskumoch na poli čiernej mágie. Jasné, že ani po skončení besedy, pri neformálnom poháriku vína, otázkam nebolo konca... Dado Nagy tak opäť raz nesklamal naše publikum a my sa už tešíme, koho nám dovedie na budúce. ■

Ingrid Žalneva

Zuzana Rusnáková, Janči Rievaj

OČAMI FOTOGRAFKY ZUZANA MINÁČOVÁ

V spleti viedenských uličiek v 1. okrese sa nachádza malé kino Actor's Studio.

V marci sa tu konal filmový festival Let's CEE 2017, na ktorom premietali aj dokumentárny film *Through the Eyes of the Photographer* – Očami fotografky. Do kinosály prilákal viacerých Slovákov a Čechov, keďže približuje osudy legendárnej slovenskej fotografky Zuzany Mináčovej, priekopníčky modernej fotografie. Emotívny filmový portrét vytvoril zo spomienok matky, s ktorými sa nikomu doteraz nezdôverila, pretože chcela na ne zabudnúť, jej syn Matej Mináč, popredný filmový režisér. Postupným odhaľovaním matkiných tajomstiev v skratke približuje život plný bolesti, ale aj jej nesmiernu silu.

Napriek zrade, pre ktorú sa dostala do koncentračného tábora v Osvienčime, kde stratila väčšinu svojich príbuzných, Zuzana Mináčová odkazuje svetu, že stále si treba uchovať nádej a vieru v život, aj keď človek nadobúda pocit, že niet východiska. Po skončení vojny chcela na všetky utrpenia zabudnúť, no nastúpila komunistická moc,

odpočívania a ďalšie obmedzovania slobody. Zuzana Mináčová sa však vedela vynájsť a svojím dôvtipom oklamať komunistický systém a dostať svojho syna na štúdium do Kanady.

Ako fotografka sa stala hlavnou predstaviteľkou slovenskej novej vlny, ktorá koncom 60. rokov prišla s novým pohľadom na fotografiu a koncepciou so špeciálnymi prvkami. V portrétnej fotografii sa zameriavala na filmové hviezdy, ktoré zachytila svojím objektívom počas 40-ročnej práce na Medzinárodnom filmovom festivale v Karlových Varoch. Boli medzi nimi také legendy ako Robert de Niro, Sharon Stone, Gina Lollobrigida, Kirk a Michael Douglasovci, Gerard Depardieu, Lino Ventura, Whoopi Goldberg, Woody Harrelson, Scarlet Johanson, Ben Kingsley, Keira Knightley, Danny de Vito, Antonio Banderas,

Zuzana Mináčová a Janči Rievaj

ale aj české a slovenské hviezdy – Miroslav Donutil, Květa Fialová, Marie Drahokoupilová, Olga Schoberová, Magda Vášáryová a mnohí ďalší. Jej fotografie zaznamenávajú jednotlivé etapy zo života známych umelcov – Milana Lasicu, Zdenka Svěráka, Josefa Abraháma, Mariky Gombitovej či Júliusa Satinského.

Premietania sa zúčastnila aj Zuzana Mináčová so synom Matejom

Fotografie: Zuzana Rusnáková

Po skončení premietania sa s divákmi stretli protagonistka tohto dokumentárneho filmu, fotografka Zuzana Mináčová a jeho tvorca, režisér a scenárista, jej syn – Matej Mináč. Ďakujeme Rakúsko-slovenskému kultúrnemu spolku za umožnenie návštevy tohto významného filmového podujatia. ■

Ingrid Fux

TAJOMNÉ VARIÁCIE

V komorných priestoroch divadla Freie Bühne – u našich priaznivcov veľmi obľúbených – sme 21. mája privítali hostí z Bratislavy – Ateliér Maroša Kramára, ktorý uviedol zaujímavú divadelnú inscenáciu hry francúzskeho dramatika Érica-Emmanuela Schmitta *Tajomné variácie*.

Záverečná klaňanka hlavných aktérov - Maroša Kramára a Juraja Hrkču

Fotografie: Ingrid Fux

Divácky mimoriadne obľúbený a pracovne veľmi vyťažovaný slovenský divadelný i filmový herec a moderátor **Maroš Kramár** sa spolu so svojim hereckým kolegom **Jurajom Hrkčom**,

Vo fascinujúcom príbehu sa vynárajú neustále nové prekvapenia a formou pre-rušovaného dialógu sa postupne odhaľujú nové súvislosti a tajomstvá, ktorých pomyslenou nitou k rozuzleniu je korešpondencia medzi spisovateľom a tou neznámou ženou.

Diváka veľmi emocionálne vťahuje do deja aj podmanivá hudba *Enigmatické variácie*, ktorá autora hry Érica-Emmanuela Schmitta tematicky inšpirovala. Ako sám uviedol: „Pojednáva sa tu o láske, a to je pre mňa vždy tajomné. Som presvedčený, že láska nemá pohlavie – a možno silnejšie prejavy lásky a hlbšie prejavy citov sú – materinská láska, otcovská a láska dieťaťa.“

Diváci boli nadšení vynikajúcim výkonom oboch protagonistov, ktorých herecké kreácie v tejto inscenácii dosahujú absolútny umelecký vrchol. Vynikajúci kus splnil očakávania nášho náročného publika a mnohí z divákov využili príležitosť

stretnúť sa s populárnymi hercami, ktorých poznajú z televíznej obrazovky, aj priamo po predstavení. Srdečne im gratulovali k profesionálnemu výkonu a neváhali im položiť otázky týkajúce sa ich pohľadu na stvárňovanie divadelných postáv či ich celkového pôsobenia na divadelných doskách. Maroš Kramár i Juraj Hrkča živo diskutovali so spriaznenými návštevníkmi a veľmi ochotne púzovali na spoločných selfíčkach a taktiež zdôraznili, že k nášmu viedenskému publiku zavítajú veľmi radi opäť.

Nejeden z hostí večera vyjadril pranie, aby sa takýchto divadelných predstavení slovenských hercov prinieslo do Viedne viac, aj keď chápu, že sú s tým spojené vyššie finančné aj organizačné nároky. Po takomto úspechu a pozitívnom ohlase publika je to však aj pre organizátorov podujatia pocit zadosťučinenia a motivácia na usporiadanie ďalšieho divadelného večera. ■

Družná debata v divadelnom bufete

ktorý momentálne hrá rovno v niekoľkých divadlách, predstavili našu viedenskému publiku v nevšednej dráme o láske.

Tajomné variácie sú náročným a skutočne vydareným kúskom, akoby na mieru ušitým pre oboch účinkujúcich. To je však nepochybne aj zásluha ukrajinského režiséra Valentína Kozmenka Delindeho.

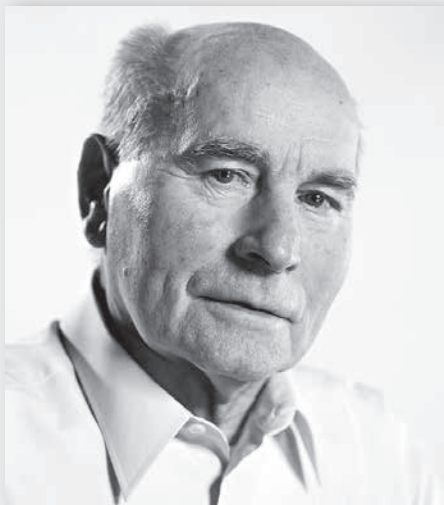
Divadelná hra je príbehom spisovateľa a nositeľa Nobelovej ceny za literatúru Abela Znorka (Maroš Kramár), ktorý žije sám, ďaleko od ľudí a civilizácie na ostrove v Nórskom mori, a novinára zo Sortlendu Erika Larsena (Juraj Hrkča), ktorý má so spisovateľom záujem urobiť rozhovor. Rozhovor o poslednom Znorkovom románe, ktorým je korešpondencia medzi spisovateľom a neznámou ženou, je však iba zámienka. Larsena motivuje tajomstvo zistiť, komu je kniha venovaná. Komu patria iniciály „HM“? Kto je „HM“? Aká je súvislosť medzi ním a tou ženou?

Už tradične nesmie chýbať spoločné foto hercov a organizátorov podujatia

ŠTEFAN NOSÁL

Otec z neho chcel mať lekára, mama farára, on však svoj život zasvätil ľudovému tancu.

Stal sa z neho choreograf, ktorého štýl charakterizuje tanec Lúčnice už niekoľko desiatok rokov. „Lúčnica, slovenský tanečný súbor z Bratislavy, je absolútna prvá trieda. Jeho mladí tanečníci iskria skvelou technikou v ohromujúcom repertoári, ktorý verne zachytáva prekvapivo rozmanité zdroje.

Štefan Nosál, umelecký vedúci a choreograf, scénicky spracoval tance s odvážnymi variáciami a náhlymi zmenami tempa, celkom odlišnými od jednotvárných kreácií, aké predvádzali ostatné súbory z bývalého východného bloku. Veľkým darom pána Nosála je schopnosť vytvoriť tance s vysokým umeleckým nábojom, pričom zachováva ich originalitu,“ napísala po newyorskom vystúpení Lúčnice v The New York Times renomovaná tanečná kritička Anna Kisselgoffová. „Nieкто by ich mal prehovoriť, aby sa vrátili!“ dodala.

Jánska noc

Štefan Nosál sa narodil 20. januára 1927 v Hriňovej. Po absolvovaní 8-ročného gymnázia v Banskej Bystrici v roku 1947 pokračoval v štúdiu na Slovenskej vysokej škole technickej v Bratislave, ktoré ukončil v roku 1953 s titulom stavebný inžinier. V rokoch 1953 až 1957 vyštudoval na Vysokej škole múzických umení v Bratislave odbor choreografia tanca. Od roku 1968 začal na VŠMU pôsobiť ako pedagóg na Katedre tanečnej tvorby, ktorú v rokoch 1972 – 1992 zároveň aj viedol. V roku 1974 habilitoval na docenta a v roku 1982 mu prezident republiky udelili titul profesor. Absolventi z triedy profesora Nosála patria k najvýznamnejším umeleckým vedúcim, choreografom, pedagógom i špičkovým interpretom mnohých tanečných súborov, divadiel i odborných škôl doma i v zahraničí.

Tanečníkom Lúčnice sa stal v roku 1949. Ako člen mužskej skupiny „Odzemkári“, v ktorej bol zvolený za jej choreografa a umeleckého vedúceho tanca. Od roku 1951 začal zastávať pozíciu umeleckého vedúceho a hlavného choreografa súboru Lúčnica. Jeho vyše 60-ročné kontinuálne umelecké vedenie Lúčnice považujú odborníci i verejnosť za svetový unikát. Vo svojich choreografiách vytvoril svojský štýl prekomponovania pôvodných ľudových tancov do ich umeleckej javiskovej štylizácie. Na základe osobného poznania, dlhodobých výskumov, ako aj vlastného jedinečného umeleckého jazyka, spracoval autentický folklórny materiál divácky veľmi príťažlivým a zároveň umelecky mimoriadne náročným spôsobom. Do tajov ľudového tanca zaúčal

IMT Smile a Lúčnica

MÔJ ŽIVOT LÚČNICA

Fotografie: Archív Umeleckého súboru Lúčnica

okolo dvetisíc mladých ľudí a ako pedagóg vchoval viacero renomovaných choreografov, ktorí oceňujú, že ich naučil úcte k tradícii, pokore, ale aj maximalizmu.

Pre Lúčnicu vytvoril vyše 100 tanečných kompozícií i mnohé samostatné celovečerné tematicky komponované programy: Vitaj naša jar, Hra a práca, Pieseň a práca, To je Lúčnica, Elán a Lúčnica, Karpaty, Lúčnica a jej deti, Od Tatier k Dunaju, Z tej doliny na tú, Lúčnica –60 rokov krásy a mnohé iné. K blízkyim spolupracovníkom profesora Nosáľa patrili poprední slovenskí hudobní skladatelia Tibor Andrašovan, Ján Cikker, Alexander Moyzes, Svetozár Stračina, Peter Jantoščiak a ďalší. S Lúčnicou navštívil Štefan Nosáľ vyše 60 štátov celého sveta a jeho programy zožali obrovský úspech

u miliónov divákov doma, ako aj v štátoch celej Európy, USA, Kanady, Strednej i Južnej Ameriky, Ruska, Číny, Taiwanu, Hong Kongu, Austrálie, či Japonska. K najprestížnejším patria vystúpenia v divadlách a sálach, kde slovenská pôvodná tvorba zaznela historicky po prvý raz – Royal Opera House in London s Covent Garden, Lyric Opera Chicago, Cairo Opera House, Opéra de Monte Carlo, Veľké divadlo v Moskve, Fox Theatre v Atlante, divadlá na Broadwayi v New Yorku i mnohé ďalšie scény.

Významná je i umelecká činnosť pre Slovenské národné divadlo v Bratislave, pre ktoré profesor Nosáľ vytvoril choreografie k operným inscenáciám Krútnava, Svätopluk, Juro Jánošík, Beg Bajazid, k baletnému predstaveniu Ej, husári, či k historicky vôbec najúspešnejšiemu predstaveniu Činohry SND, k spevohre Na skle maľované. Pre Národné divadlo v Prahe vytvoril choreografiu ku hre Radúz a Mahuliena a pre divadlo v Plzni tance k opere Krútnava. Spolupracoval aj so Státnim souborem písní a tanců Praha, so SLUK-om, PULS-om i súborom Laterna Magika Praha. K najvýznamnejším zahraničným spoluprácam patrí vytvorenie choreografií a tancov pre Belgickú kráľovskú operu v Antverpách, holandský Dans-theater v Amsterdame a pre štátne súbory v Tunise, Moldavskej republike, v Sankt Peterburgu či súbor Tamburitans v Pittsburghu v USA. Ako tanečník, herec i choreograf účinkoval Štefan Nosáľ v mnohých filmoch a televíznych inscenáciách, pri ktorých väčšinou spolupracoval aj ako odborný poradca režisérovo.

Profesor Štefan Nosáľ je autorom kníh a odborných publikácií Na ceste k súčasnej choreografii, Choreografia ľudového tanca, Mój život Lúčnica a Čarodejník Lúčnice. Spolupracoval s Národným osvetovým centrom ako predseda programovej rady Folklorneho festivalu Východná a dlhé roky pôsobil aj ako predseda odborných porôt celoštátnych súťaží folklórnych skupín, súborov a choreografií. Ako vokálny sólista a hráč na fujaru nahral mnohé tradičné i komponované skladby pre programy Lúčnice, TV inscenácie i pre potreby rozhlasového vysielania.

Za mimoriadny prínos a rozvoj v oblasti slovenskej kultúry boli profesorovi Nosáľovi udelené mnohé medzinárodné ceny, ako aj najvyššie domáce ocenenia a štátne vyznamenania Rad Ľudovíta Štúra II. triedy (1997), Cena ministra kultúry (2001), Krištáľové krídlo (2001), Slovak Gold (2002), Pribinov kríž I. triedy (2007), Cena Pavla Straussa (2009) a tituly zaslužilý umelec (1968) a národný umelec (1989).

V marci mu jeho lúčniari v spolupráci s Baletom SND pripravili slávnostný gala-program k 90. narodeninám, samozrejme, s tancami v jeho choreografii. V tých istých priestoroch historickej budovy SND sa s prof.

Štefanom Nosáľom verejnosť navždy rozlúčila 28. júla. Zomrel 22. júla. Lúčniari na jeho počesť vystúpili na Kriváň, odkiaľ sa s ním rozlúčila piesňami. ■

Zdroje:

<https://kultura.pravda.sk/divadlo/clanok/417426-stefan-nosal-choreograf-ktory-ohuruje-ohnostroj-om-napadov-vernym-tradicii/>
<https://www.lucnica.sk/about-us/professor-stefan-nosal/>

Spracovala Martina Víglašská

Na detvianských lazoch

Súbor Lúčnica

Štefan Nosáľ (1927 – 2017) war der Gründer des Künstlerensembles Lúčnica, zugleich künstlerischer Leiter, Choreograf, Tänzer, Regisseur und Pädagoge. Nach dem Studium an der Slowakischen Technischen Universität Bratislava, absolvierte er 1953 – 1957 das Studium der Tanzchoreografie an der Hochschule für Musische Künste in Bratislava.

Im Jahr 1949 wurde er Mitglied der Tanzgruppe für Männer von Lúčnica, bald wurde er zum künstlerischen Leiter für Tanz und Choreografie dieser Gruppe gewählt. 1951 übernahm er die Position des künstlerischen Leiters und Hauptchoreografen des Folklore-Ensembles Lúčnica. Sein fast 70 Jahre langes künstlerisches Leiten von Lúčnica wird sowohl von Experten als auch der breiten Öffentlichkeit als weltweites Unikat angesehen.

Seit 1950 schaffte er für Lúčnica über 100 Tanzkompositionen sowie mehrere selbstständige, thematisch arrangierte abendfüllende Programme.

Für seinen außerordentlichen Beitrag sowie der Entwicklung der slowakischen Kultur wurde Professor Štefan Nosáľ mit vielen internationalen Preisen ausgezeichnet, darüber hinaus mit den höchsten heimischen Preisen und staatlichen Auszeichnungen

POHODA na POHODE

NAJVÄČŠÍ HUDOBNÝ OPEN AIR FESTIVAL NA SLOVENSKU

Fotografie: Martina Víglašská

Ruské koleso, jedna z mnohých atrakcií v areáli festivalu

Pohoda je umelecký festival, na ktorom sa alternatíva, indie rock, elektronika, world music a punk stretávajú s klasikou, spolu s literatúrou, tancom, vizuálnym umením, filmom a divadlom.

„Pohodu sa snažíme robiť s rovnakým prístupom, ako keď pozývate niekoho k sebe domov na návštevu. Chcete, aby sa u vás cítil dobre, aby mal dobrý program, aby si mal kde sadnúť a ak chce, aj kde prespať, pripravíte dobré jedlo a pitie a urobíte všetko pre to, aby sa cítil dobre aj v kúpeľni či na záchode. Potom môžete počúvať dobrú hudbu, tančovať, pozeráť filmy, debatovať o radoostiach i problémoch vesmíru, preberať umenie, každý čo chce a ako chce. Veríme, že tento prístup naši návštevníci cítia. My môžeme s určitou povedať, že sú to úžasní hostia. Vytvárajú tú najlepšiu atmosféru, akú na festivalovej scéne poznáme,“ hovorí o Pohode jej organizátor Michal Kaščák.

Pohár s motívom legendárneho albumu Bolo nás jedenásť

Festival vznikol v roku 1997 pod názvom Kráľovská pohoda ako stretnutie priateľov na futbalovom ihrisku v Trenčíne. Pôvodným zámerom bol malý festival ako protiváha k veľkým koncertom. Tomu zodpovedala aj návštevnosť. Na prvom ročníku sa zúčastnilo okolo 2 000 ľudí. Finančná strata sa však vyšplhala na vyše dvadsaťtisíc korún, čo bolo v tom období veľa peňazí. Organizátori nechceli zostať nikomu nič dlžní. Michal Kaščák si preto požičil peniaze od starej mamy a Mária Michna predal svoj nový snowboard, aby vyrovnali stratu. Ešte niekoľko mesiacov po skončení festivalu vôbec neuvažovali nad jeho pokračovaním. Až nadšenie účastníkov prvej Pohody nalomilo ich pochybnosti a napokon tlaku okolia podľahli. Počet návštevníkov z roka na rok rástol, a zatiaľ čo nasledujúci rok išlo len o mierny nárast na 3 000 návštevníkov, v roku 2008 denná návštevnosť presiahla 30 000 ľudí, čím sa stal festival, paradoxne oproti svojmu zámeru, najväčším a najnavštevovanejším festivalom na Slovensku.

Pohoda však nie je len umelecký festival. Stala sa i gastrofestivalom s viac než sto prevádzkami. A festivalom služieb. Okrem fontán s pitnou vodou sú zdarma detské plienky, šampóny, opaľovacie krémy či zubná pasta. Novinkou tohto roka bol kompostovateľný riad, ktorý sa s ostatným bio-odpadom bude kompostovať na substrát, ktorý zlepši kvalitu pôdy festivalovej lúky. Priamo na festivale funguje výdajňa liekov a lekárske konzultácie, napríklad na preventívne vyšetrenie znamienok. Fyzioterapeuti krátkymi 15-minútovými masážami dostanú ľudí opäť do formy. Na transport návštevníkov sú zriadené dve trasy špeciálnych Pohoda vlakov z Bratislavy do Košíc a späť, štyri linky prímestskej dopravy alebo kyvadlová doprava. Zdarma je camping, wifi pripojenie, SMS servis.

Súčasťou areálu sú mobilné bankomaty, voľné a asistované nabíjačiarne či prenosné nabíjačky. K dispozícii je 300 stojanov na bicykle, 1 000 zariadených stanov, 50 veľkokapacitných stanov, 80 chatiek. Okrem koncertov, diskusií a workshopov je pripravené nespočetné množstvo aktivít a atrakcií – diskotéka na korčuliach, výlet teplovzdušným balónom, dve ruské kolesá a mnohé iné. Pre každého niečo. Pohoda je festivalom pre všetky vekové kategórie.

Moja prvá Pohoda

Predpoveď počasia na víkend nevyzerala dobre, ale ani to nás neodradilo od dobrej nálady cestou do Trenčína. S partiou kamarátov sme sa tešili na našu prvú Pohodu. Počas celého festivalu však buď pršalo, alebo lialo. Areál trenčianskeho výstaviska, kde sa Pohoda konala do roku 2004, sa zmenil na masu blata. Teda nielen areál. Od blata sme boli úplne všetci. Fotky z Pohody 2001 a „bahniatok“ (zablatených návštevníkov) obleteli svet a na chvíľu sa z nej stala atrakcia na spôsob legendárneho Woodstocku. Naša partia sa po prietři mračien v prvý deň rozhodla, že namiesto stanového mestečka, kde sme už mali rozložené stany, sa radšej vospíme v kamošovej malej fiatke. Fungovalo to celkom dobre, no po festivale nám nezostávalo nič iné, len sa po stany vrátiť. Ja som mala požičaný úplne nový stan. Našla som ho v dosť zlom stave... Keď sme zablatenú batožinu naložili do auta a chystali sa vyraziť, auto nenaštartovalo. Zachránil nás však kamarátov otec, ktorý cez telefón auto „opravil“. ■

Martina Víglašská

Zdroje:

[https://sk.wikipedia.org/wiki/Pohoda_\(festival\)](https://sk.wikipedia.org/wiki/Pohoda_(festival))<https://www.pohodafestival.sk/>

Ingrid Žalneva

VÝLET ZA BAROKOM

Umelecký sloh barok prevládá v Európe v 17. a 18. storočí. Podľa wikipédie bola „veľmi dôležitým pojmom tohto obdobia krása, ideál dokonalejší než príroda“. Podobne ako na území dnešného Rakúska, tak aj v Česku vznikli pompézne stavby, ktoré dnes patria k najatraktívnejším turistickým cieľom u našich susedov.

Ja som vybrala pre vás Buchlovce a okolie, pretože to nie je ďaleko ani z Viedne, ani z Bratislavy.

Zámok **Buchlovce** je baroková perla východnej Moravy, dostavaná v roku 1707 v štýle talianskej barokovej vily. Pôvodne patril Petřvaldovcom, neskôr ho získali Berchtoldovci. Komplex, ktorému dominuje symetria a harmónia, tvoria dve protiahlé budovy, medzi ktorými je dvor s fontánou. Horná budova bola v minulosti využívaná na ustajnenie koní, zatiaľ čo v druhej ešte aj dnes možno obdivovať osemnásť komnát s okázaným barokovým a rokokovým nábytkom. Mňa upútala hlavne jedna z nich, hoci patrí k tým menším – je tu len kozub, kreslá s nádherným štvorcovým stolíkom, stojaca lampa. Práve tu zorganizoval 15. – 16. septembra 1908 vtedajší majiteľ zámku Leopold Berchtold, v tom čase veľvyslanec monarchie v Rusku, tajnú schôdzku ministra zahraničia Rakúsko-Uhorska Aloisa Aehrenthala s jeho ruským kolegom Alexandrom Petrovičom Izvolským (dalo by sa dnes utajiť také stretnutie?). Diskutovalo sa o Balkáne, o ktorý prejavovali obe mocnosti veľký záujem. Závery rokovania sa však nedodržali, Izvolskij odcestoval do Paríža a ešte po ceste si v novinách

Buchlovce - salónik, v ktorom sa mohli písať dejiny

Střílky - nostalgická atmosféra na barokovom cintoríne

Zámok Buchlovce a jeho anglická záhrada lákajú návštevníkov v každom ročnom období

prečítal správu o rakúskej anexii Bosny a Hercegoviny. Toto, ako vieme, spustilo celý reťazec udalostí, ktoré napokon vyústili do prvej svetovej vojny. Leopold Berchtold dokonca v roku 1912 vystriedal Aehrenthala vo funkcii ministra, ale s vojnou skončila aj jeho kariéra. A potom sa stal nežiaducou osobou v Československu a nesmel sa do Buchlovíc vrátiť. Ktovie, ako by sa svet vyvíjal, keby sa boli tí ministri v tej malej miestnosti buchlovického zámku lepšie dohodli? Neviem ako vy, ale pri prehliadkach hradov a zámkov často mám dojem, že tieto honosné sídla veľa šťastia svojim majiteľom nepriniesli...

Aby ste ocenili krásu zámku, treba sa ísť pozrieť aj na neďaleký hrad **Buchlov** – dominantu jedného z kopcov pohoria Chřibý. Bol postavený ešte v 1. polovici 13. storočia. Keď si Jan Dětrich z Petřvaldu zobral za manželku Talianku Eleonoru, tejto sa ponuré steny chladného hradu nepozdávali. Vôbec sa jej nevidím, musel to byť hrozný šok pre človeka, čo sem príde zo slnečnej krajiny. Keď som sem na jar prišla ja, popŕchalo, obloha bola šedivá, darmo sme vyšliapali na 35 metrov vysokú vežu, okolie sa halilo do hmly a začalo aj pofukovať. Temnú atmosféru na hrade sme pocítili najmä v malej miestnôstke s ozajstnou egyptskou múmiou, ktorá sa sem dostala ako svadobný dar! Ani by som sa veľmi nečudovala, keby sa obväzy začali zrazu samé rozväzovať... Ale napätie povolilo v ďalších priestoroch, kde už dokonca v 16. storočí mali toaletu. Podľa dobových záznamov sa toto miesto nazývalo vysernice. Keď panstvo vykonávalo potrebu, sluhovia pískali na píšťalke, aby eliminovali nepríjemné zvuky. Každopádne, krehkej Eleonore sa tu nepáčilo, stále chorľavela, a tak jej galantný manžel

nechal postaviť zámok v Buchloviciach. Tak tomu sa hovorí láska! Namiesto hradného nádvorja s jednou lipou, ktorú mimochodom zasadil istý Jan Vlček koreňmi nahor, aby tak dokázal svoju nevinu, keď ho chceli obviňovať z pytlactva, a ktorá tam rastie dodnes, mala na prechádzky pri novom zámku krásnu anglickú záhradu a francúzsky park.

Keď sme spomenuli vinu a nevinu alebo dobro a zlo, tak odporúčam navštíviť ešte jedno miesto: **Střílky** – jeden z mála zachovaných barokových cintorínov v Európe. Je to naozaj unikátna pamiatka. Na navršenej veľkej štvorcovej terase uprostred obce by človek očakával skôr nejakú monumentálnu baziliku. Vďaka Amand Petřvaldskému pôvodne aj zamýšľal vybudovať väčší kostolný areál ako pútnické miesto. Ale potom začal s veľkolepo poňatou výstavbou cintorína, ktorá trvala až 13 rokov. Žiaden div, keď najprv bolo treba vyrovnávať výškový rozdiel zvažujúceho sa terénu. Celý cintorín je pretkaný odvodňovacími a odzdušňovacími rúrkami, ktoré ústia do obvodových stien. Najpozoruhodnejšie sú však sochy, ktoré vytvoril moravský sochár Gottfried Fritsch, žiak slávneho Raffaela Donnera, u ktorého pracoval vo Viedni a Bratislave. Či už je to strážca tohto miesta – smútočný anjel v nadživotej veľkosti (ale akí veľkí sú vlastne anjeli?) a hlavne menšie diela po celej balustráde – kamenné vázy s jemnými reliéfmi symbolizujúcimi nebo, pekel, smrť a posledný súd a potom na pravej strane sošky znázorňujúce kresťanské cnosti, zatiaľ čo na ľavej strane sú to hriechy – obžerstvo, lenivosť, pýcha, lakomstvo a pod. Len mi nie je jasné, podľa čoho sa rozhodovalo, koho na ktorej strane pochovávajú... ■

Ingrid Žalneva

RAKÚSKA

Keď som sa v minulom čísle Pohľadov pýtala niektorých našich členov, ktoré miesta v Rakúsku patria k ich najobľúbenejším, väčšina spomínala jazerá, hory a podobné prírodné atrakcie. Je fakt, že v Rakúsku dosť často natrafíte na takmer gýčové scenérie, ako vystrihnuté z romantických pohľadníc. Azda aj to viedlo k vytvoreniu projektu Romantickkej cesty, ktorej hlavnými princípmi sú príroda, kultúra a pohostinnosť.

Ak cestujete zo Salzburgu do Viedne po diaľnici, ochudobňujete sa nielen o krásnu krajinu, ale aj o zaujímavé historické miesta a kulinárske pôžitky. Ak však dáte prednosť jednej z najkrajších tematických trás v Európe, potom sice podstatne znížite rýchlosť vášho vozidla, no odmenou vám zato bude poriadna dávka romantiky. Napokon: cesta je niekedy viac než cieľ!

Rakúska Romantická cesta vedie zo Salzburgu cez Horné a Dolné Rakúsko až do Viedne. Znalci ju tiež prirovnávajú k šnúre perál – jednotlivé perly predstavujú nádherné jazerá, horské panorámy, jaskyne, hrady, kláštory a iné miesta, v ktorých sa odohrávali významné historické udalosti, ale aj dôležité stretnutia či kultúrne podujatia. Na ceste dlhej 380 km so 14 výnimočnými bodmi si určite každý nájde niečo svoje, a to v každom ročnom období. Cesta má dve trasy. Severná sa začína v Salzburgu a pokračuje cez – po všetkých stránkach zaujímavý – región Solnej komory (Salzkammergut). Okrem Salzburgu, ktorý sám osebe je jednou z najromantickejších destinácií v Rakúsku, tu stretnete aj iné historické rarity – či už sú to prehistorické nákolné stavby na jazere Mondsee alebo cisárska vila v Bad Ischl. Ťažko je odolať aj tunajším sladkým pokušeniam, ako sú salzburské noky, originálne Mozartove guľky alebo Zaunerova štóla. Na trase si tiež môžete vychutnať sakrálnu umenie najvyššieho levelu, či už navštívite Kreams alebo Seitenstetten.

Kremsmünster - barokové nádrže na chov rýb

Južná trasa sa začína krátko za obcou St. Wolfgang. Gosau a Hallstatt dostanú každého svojou romantickou panorámou. Ale zaujímavé sú aj stále živé tradície a obyčaje – procesie na jazere alebo narcisový sviatok pri Ausee. Benediktínsky kláštor Admont sa pýši najväčšou kláštornou knižnicou. Pútnické miesto Mariazell a jeho impozantnú baziliku dobre poznajú aj viacerí naši

Na brehoch jazera Almsee

ROMANTICKÁ CESTA

Fotografie: Ingrid Žalneva

členovia, ktorí sa v minulosti zúčastnili na slovenských púťach, ale Mariazell uchváti aj okolitými vrchmi a krásnymi vyhlídkami, no a nesmieme zabudnúť ani na miestnu špecialitu – Lebzelten (medovníky). Trasa sa končí pri renesančnom zámku Schallaburg, kde sa pravidelne konajú zaujímavé výstavy. Tu sa dá napojiť na severnú trasu alebo pozdĺž Dunaja pokračovať ďalej až do Viedne.

Po jarnom dni strávenom v Salzburgu (mimochodom, ak vás zaujal príspevok Ingrid Konrad na str. 12-14, tak by vás mohla zaujímať aj výstava v Salzburskom múzeu **Kultur erben. Stadt erhalten!**, ktorá je venovaná 20. výročiu zapísania starého mesta do zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO. Výstava potrvá až do 2. apríla 2018.) sme si aj my vychutnali aspoň malý kúsok rakúskej Romantickkej cesty. Hneď za Salzburgom sa nám naskytli úžasné krajinné pohľady olemované čerstvou jarnou zeleňou, zatiaľ čo sa na vysokých štítoch ešte beľeli veľké flaky snehu. Pri mestečku Scharnstein sme odbočili na juh do oblasti **Almtal**, kde nás fascinovalo jazero Almsee s impozantnými kulisami horského masívu Tote Gebirge. Okolité príroda má zrejme pozitívny vplyv aj na tých, čo chcú meditovať alebo proste len natankovať novú energiu pre svoju dušu, pretože práve tu sa nachádza medzinárodné budhistické centrum Rangjung Yeshe Gomde. Je to trošku zvláštny pocit vidieť v týchto končinách trepoť budhistické vlajčky, ale napokon prečo nie? Záhrada múdrosti v areáli často vraj slúži ako pozadie pre svadobné fotografie a v malej kaplnke je na jednej strane od oltára úryvok z bible a na druhej strane budhistický duchovný text.

Keďže nasýtiť sa musí nielen duša, na miestnych špecialitách sme si pochutili v Romantickom hoteli Almtalhof v Grünau a tiež sme si prezreli pivovar Eggenberg (Vorchdorf), kde sa už ôsma generácia, t.j. už 250 rokov, venuje výrobe piva a dokonca to boli oni, čo ako prví začali ponúkať bezalkoholické pivo. Musím sa však priznať, že ani po výdatnej ochutnávke viacerých druhov som sa tento mok piť nenaučila, ale zachutil mi radler... 😊

Vyvrcholením našej cesty bola návšteva opátstva Kremsmünster, kde nás dokonca prijal pán opát Ambros a priblížil nám život kláštora, ktorý má na starosti dvadsaťšesť farností a jedno gymnázium, ale súčasne láka návštevníkov svojimi hodnotnými umeleckými zbierkami, knižnicou a dokonca barokovými nádržami na chov rýb! V areáli sú aj nádherné záhrady a hvezdáreň z roku 1748, ktorá so svojimi 49 metrami bola prvou výškovou budovou v Európe! Po celý rok sa tu organizujú najrozličnejšie podujatia pre malých aj veľkých. Podobne ako k celej Romantickkej ceste, ku všetkému nájdete prospekty, mapy a brožúry, a podrobné informácie sú aj na internetových stránkach, napr.: www.romantikstrasse.at alebo <http://almtal.salzkammergut.at/>. Raz darmo, Rakúšania sú na cestovný ruch profici – nielen že stále vedia ponúkať nové a zaujímavé atrakcie či destinácie, ale zároveň ich aj náležite propagujú. ■

Budhistická Záhrada múdrosti v lone alpskej prírody

Jana Gregor-Rogler

HAINBURG

STREDOVEKÉ MESTO NA DUNAJI

Mnohí z nás, Slovákov žijúcich v Rakúsku, prechádzame mestom Hainburg do našej starej domoviny. Ponáhľame sa za svojimi blízkymi, spomienkami na detstvo alebo na miesta pobytu našich predkov. Cestou si ani neuvedomujeme, že mesto je obkolesené hradbami, dlhými dva a pol kilometra a hrubými tri až päť metrov, s trinástimi zachovanými vežami a tromi bránami. Brána do mesta, ktorú zakaždým vidíme z auta alebo z autobusu smerom z Viedne do Bratislavy, Wienertor – Viedenská brána, je najväčšia stredoveká európska mestská brána.

Viedenská brána – Wienertor

Zastavme sa a pozrime sa na Viedenskú bránu zblízka. Zdobia ju dvaja rytieri vytesaní z kameňa. Sú svedkami pohnutej minulosti. Spodnú časť brány dal postaviť v roku 1240 knieža Fridrich II., posledný z rodu Babenbergovcov. Neskôr v roku 1268 dal hornú časť postaviť český kráľ Přemysl Otakar II. Vo veži nad bránou býval strážca, ale bola tam aj väzenská cela pre odsúdených z lepšej spoločnosti. Len v zimných mesiacoch mali dovolené zohriať sa v strážcovej komôrke. Gule vyčnievajúce zo steny pod strechou sú pamiatkou na pokusy nepriateľov dobyť mesto. Dnes pôsobia skôr ako znamienka krásy tejto hrdo stojacej brány. Vnútri môžeme navštíviť mestské múzeum so starými zbraňami, múzeum karpatských Nemcov a múzeum tabaku.

Prvý staviteľ tejto brány Fridrich II. bol synom byzantskej princeznej Teodory a Leopolda VI. Prezývali ho Hádavý „der Streitbare“, lebo ustavične bojoval s Uhorskom, Bavorskom aj Českým kráľovstvom. Keď v roku 1246 v boji proti uhorskému kráľovi Belovi IV. padol, vymrel s ním rod Babenbergovcov po meči, nemal mužského potomka. Do akých rúk teda prejde Hainburg?

Přemysl Otakar II. sa ženíl v Hainburgu aj v Bratislave

Dedička – sestra Fridricha II. Margaréta Babenberská sa v roku 1252 vydala za o takmer 30 rokov mladšieho Přemysla Otakara II. Bol to piaty český kráľ z rodu Přemyslovcov, nazývaný železný a zlatý. Motívom na sobáš 19-ročného mládenca Přemysla nebola láska, ale Margarétino dedičstvo Rakúsko a Štajersko.

Hoci od slávnostného aktu v hradnej Kaplnke svätého Pankráča na kopci Schlossberg nad mestom ubehlo 765 rokov, Hainburčania na Margarétu a Přemysla Otakara II. nezabudli. Obliekli si dlhé šaty podľa stredovekej módy a oslávili v júni tohto roka výročie ich svadby v zrúcaninách takmer 1000-ročného hradu. Margaréte sa v jej veku už nepodarilo porodiť očakávaného dediča. Vraj obviňovala z neplodnosti

Fotografie: Jana Gregor-Rogler

Wienertor - Viedenská brána, ktorú poznajú všetci, čo cestujú autom cez Hainburg do Bratislavy

Fischertor - Rybárska brána

manžela, ale dokázal jej opak vzťahom s komornou, ktorá mu porodila syna. Avšak legitimovať syna sa mu nepodarilo. Urobil všetko preto, aby manželstvo s Margarétou anuloval a oženil sa znova.

Opäť bola svadba, tentoraz s princeznou Kunhutou, vnučkou uhorského kráľa Bela IV. z rodu Arpádovcov. Přemysl si po ňu prišiel do Prešporka, a tak sa v roku 1261 na Bratislavskom hrade konala veľkolepá svadba mladučky a krásnej Kunhuty Haličskej a českého kráľa Přemysla Otakara II. Tento zväzok priniesol aspoň na chvíľu mier. Belo IV. si tiež robil nároky na dedičstvo Babenbergovcov, zomrelý knieža Fridrich II. bol jeho bratancom. To viedlo k dlhoročným sporom medzi Belom IV. a Přemyslom Otakarom II., hoci obaja panovníci v Prešporku podpísali zmluvu o mieri. Uhorský kráľ mierovú zmluvu nedodrжал a podnikol vpády do Rakúska. Český kráľ na odvetu prešiel cez Dunaj a obsadil Devín, Svätý Jur, Nitru, Pezinok...

Uhorská brána – Ungartor

Uhorský kráľ musel do Hainburgu preniknúť z východu cez Uhorskú bránu – Ungartor. Neskôr sa to podarilo ešte Matejovi Korvínovi a nakoniec Turkom, inak poskytovali mestské hradby Hainburčanom bezpečie. Uhorská brána bola postavená v románskom štýle v roku 1230, je najstaršou spomedzi hainburských brán. Podľa legendy sedával na bráne drak a zdeformoval svojimi pazúrami jeden kameň, ktorý je odvtedy špicatý, preto sa jej hovorilo aj Dračia brána. V súčasnosti vychádzame touto

Ungartor – Uhorská brána

bránou z mesta, keď minieme ulice Wiener- a Ungarstraße. Miestnosti vo vnútri brány využívajú skauti z Hainburgu aj iných miest. Prenocovanie medzi starými múrmi je pre nich určite dobrodružstvom.

Od Uhorskej brány vedie jeden z troch chodníkov smerom na Schlossberg. Je to prechádzka s miernym stúpaním popri hradbách. Takto sa dostaneme z vonkajšej strany k Hrdinskej veži a pár metrov nad ňou k najvyššej veži opevnenia, nazývanej Oporná veža – Halterturm. Táto ochranná veža je vysoká dvadsať metrov a má tri poschodia. Romantici si ju môžu prenajať napríklad na malú svadbu. Odtiaľto je dobre vidieť na protilahlý kopec Braunsberg, dávne sídlo Keltov, ktorý sa týči do výšky 344 m. Stojí tam napodobenina keltskej strážnej veže, rekonštruovali ju slovenskí archeológovia. Pohľad z Opornej veže dovnútra mesta nám otvorí pomyselné dvere do paláca Teodory, žiaľ už len ruiny šľachtického príbytku z 13. storočia.

Románska kostnica

Katolícky chrám sv. Martina a evanjelický Kostol Martina Luthera

Ulica Babenbergerstraße vedie z paláca Teodory do bývalého centra mesta z doby rodu, podľa ktorého je pomenovaná. Malá okrúhla budova kostnice so špicatou vežou z prvej štvrtiny 13. storočia je zachovanou spomienkou. V podzemí bola pietna sála a na poschodí oltár, kde sa slúžili zádušné omše. Vnútri objavíme zvyšky vyblednutej farby aj nákras neexistujúceho katolíckeho kostola sv. Martina. Hainburčania začali kostol stavať už v roku 1230 za Leoploda IV. z rodu Babenbergovcov. Po 30 rokoch im náklady na jeho stavbu prerástli cez hlavu. Až český kráľ Přemysl Otakar II. usporiadal zbierku medzi zámožnými hosťami na vlastnej svadbe, a tak sa postaral o dokončenie výstavby. Musel to byť impozantný chrám, ale už v 17. storočí bol zničený, slúžil ešte na pohreby. Materiál z ruiny bol použitý na prestavbu blízkej fary. Na cintoríne vedľa kostnice ležia zvyšky stĺpov z chrámu sv. Martina, na zachovaných múroch v podzemí stojí škola. Pôdorys siahla až na miesto, kde vedľa školy stojí najmodernejšia budova Hainburgu – evanjelický Kostol Martina Luthera. Autorom jeho architektonického návrhu je Wolf Prix, jeden zo zakladateľov ateliéru avantgardných architektov COOP HIMMELB(L)AU, známeho na celom svete. Týmto návrhom preslávil Hainburg, mesto svojho detstva a mladosti, aj za hranicami Rakúska. Vďaka slovenskému evanjelickému pánovi farárovi Mgr. Jánovi Magyarovi majú v priestoroch kostola možnosť zorganizovať spoločné podujatie nielen veriaci, ale všetci Hainburčania vrátane asi 1 600 prisťahovaných Slovákov.

Mariánsky stĺp v Hainburgu aj v Nitre

Po ulici Kirchengasse sa dostaneme na dnešné hlavné námestie Hainburgu. Biely Mariánsky stĺp nám pripomína podobný stĺp v Nitre. Obidva sú dielom dolnorakúskeho kamenára a sochára Martina Vögerla, postavené v období baroka. V Hainburgu bol financovaný bohatou rodinou Opitz, ktorá vlastnila miestne textilné manufaktúry. Stĺp stojí pred farským Kostolom sv. Filipa a Jakuba. Kaplnka sv. Jakuba a Kataríny sa tu spomína už v 13. storočí, postupne bola prestavaná na kostol do dnešnej ranobarokovej podoby. Farský list v nemčine a slovenčine svedčí o spoločnom slávení svätých omši domáчих aj slovenských obyvateľov mesta.

Za kostolom vedie úzka ulička Blutgasse k najmenej a najmladšej mestskej bráne smerom k Dunaju. Nesie meno Fischertor – Rybárska brána. Kaplnka pri bráne pripomína smutnú históriu – turecký masaker v roku 1683, počas ktorého z 8 000 ľudí (z toho 4 000 utečencov z okolia) prežilo iba sto, medzi nimi starý otec Josefa Haydna.

Brány mesta Hainburg sú dnes otvorené všetkým a Hainburčania v stredovekých kostýmoch radi svoju históriu rozprávajú v nemčine a niekedy aj v slovenčine, a nezriedka tiež pri splne mesiaca. ■

Použité zdroje:

Hainburg, stredoveké mesto, Turistické informácie Hainburg a.d. Donau Moravo, Čechy, radujte se!. Praha: Aula, 1998.

Markovich, A. –Hutiánová, J.: Príbeh hradu Bratislava. Bratislava, Kala 2007. https://de.wikipedia.org/wiki/Margarete_von_Babenberg

Mariánsky stĺp

Milé decká,

užili ste si dosýtosť slnečného leta?

Bolo naozaj poriadne horúce. Ja sa teraz teším aj na pár daždivých dní. Prečo? No, počuli ste známu vetu: Rastú ako huby po daždi...

Ja sa už neviem dočkať, kedy sa lesy sfarbia do žltá, červena alebo dubákovy hnedá. A hoci mi nebudete veriť, najradšej nachádzam v lese tie najfarebnejšie huby, napríklad jedovaté červené muchotrávky. Najväčšiu, ozajstnú rozprávkovú muchotrávku som toto leto uvidela na Orave. Pohodne som sa viezla Oravskou železničkou v Oravskej Lesnej a zrazu kuk – zažmurkala na mňa taká asi polmetrová, s veľkými bielymi bodkami. Nádherná. Išla som si oči vyčistiť. No a kde sú muchotrávky, tam nesmie chýbať ani babka-ježibabka a jej medovníkový domček. Ten oravský rozprávkový lesiček mi veľmi ušaril. Stretla som v ňom aj Červenú čiapočku. Aj ona chodila po lese a už mala nazbieraný plný košíček hříbov všetkých druhov a farieb. Tú krásu si neviete ani len predstaviť.

Albo viete?

Tak to som teda zvedavá. Skúste tú hříbovú krásu zvečniť na papieri a pošlite svoje kresby na adresu redakcie časopisu Pohľady. Malá odmena, zaručene jedlá, vás neminie. No a ak vás fantázia opustila, vyberte sa do lesa. Ten vás určite nesklame a dodá inšpiráciu. Veľa zábavy pri kreslení, ale aj pri hľadaní chutných hříbikov, alebo aj tých jedovatých očarujúcich muchotrávok vám želá

Vaša Ela

Milí čitatelia,

ak ste na jar neodmietli naše pozvanie na detské divadelné predstavenia, spoznali ste hercov divadla LUDUS z Bratislavy a ich poučnú rozprávocku Hugo, Frigo, Bublina. Je to veselá hra od najznámejšieho súčasného autora pre deti Daniela Heviera pre menšie deti s bábkami a živými hercami. Herci divadla Ludus zahrli deťom pekný príbeh o tom, ako sa kocúrik a myšiak na tajomnej povale starého domu, kde sa stretávajú podivuhodné bytosti, spriatelili vďaka zázračnej Bublina.

Bublina priletela s obrovským batohom. Ako sa neskôr ukázalo, batoh bol plný prekvapení, zaujímavostí a nápadov. Dokonca aj kocúr a myš, odvekí nepriatelia, pocítili viac ako potrebu súperiť, neodolateľnú chuť zabávať sa a spolu hrať. To, že počas inscenácie sa nakazili touto zdravou „chorobou“ aj deti v hľadisku, bolo už len prirodzené. Takto sa celé predstavenie zmenilo na rozihrané ihrisko, kde iskrila pohoda, dobrá nálada, pesničky a veselost.

O pár týždňov neskôr sme sa spolu s Pompom vydali na veľkú dobrodružnú cestu okolo sveta.

Neviete, kto je Pompom? Tak to vlastne nevie nikto, lebo on sa vie prenáramne premieňať! My sme ho v spolku uvideli! A nielen to. Pompom nám porozprával príbeh o Artúrovi Buchtovi, veľkom tučnom vtákoví, čo celkom zabudol lietať a potreboval sa dostať na zimu do Afriky. Toto zaujímavé cestovanie po svete sme si vychutnali v podaní divadla OPROTI v divadelnom predstavení pre deti Veľké cestovateľské dobrodružstvo Artúra Buchtou.

Koncom apríla, v inú divadelnú nedeľu, nás do sveta rozprávok uniesla Nelka Dušová a jej, NELINE divadlo. Spolu s Kvetinovou vílou a čarovným motýľom sme sa všetci roztancovali po rozprávkovej kvetinovej lúke.

V máji sme našim členom spolku SOVA ponúkli výlet do Bratislavy, kde si mohli v Mestskom bratislavskom divadle pozrieť predstavenie Koza rohatá. Známý zvierací príbeh na motívy ľudovej rozprávky Pavla Dobšinského režisér doplnil prvkami situačnej a textovej komiky, pesničkami a tancom. Takže to bola príležitosť pre piatich bláznivých, hravých, spievajúcich a tancujúcich hercov, ktorí vytvorili na javisku výbornú atmosféru. Na rozdiel od Dobšinského sa príbeh začínal na jednom gazdovskom dvore, kde okrem užitočných domácich zvierat žila aj jedna lenivá a drzá koza. Ako to s ňou nakoniec dopadlo, si viete domyslieť. A aby sme zostali verní tradíciám, samozrejme nechýbala ani všeobecne známa riekanka o koze rohatej.

Na hrade s Oravskou bielou paňou

Záver školského roka patril opäť našim malým škôlkarom a školákom. Celý rok pracovali ako usilovné včielky – spievali si slovenské pesničky, tancovali, písali prvé písmenká, bodky a čiarky, kreslili a maľovali, počúvali svoje pani učiteľky a učili sa vzorne, najlepšie, ako vedeli. Za odmenu sme pre ne zorganizovali spoločný výlet do rozprávkového sídla Lichtenštejnoviec, do moravského zámku Lednice. Prehliadka zámku v češtine deti síce veľmi nezaujala, o to viac sa im páčilo milé Múzeum hračiek. A niektorí malí športovci stihli počas výletu prebádať každý kút pekne upraveného zámockého parku. Na záver sme sa všetci spolu previezli loďkou po zámockom rybníčku a obdivovali množstvo zvierat, vodných vtákov – bociany, labute, kačky... Počasie nám na Morave prialo. „Záhradu Európy“, ako naši českí susedia hrdo nazývajú Lednicko-valtický park, od roku 1996 zapísaný na Zozname svetového kultúrneho a prírodného dedičstva UNESCO, sme zažili v plnej kráse.

Záverečný školský výlet sa nám vydaril a vydarený bol aj koniec školského roka, keď pani učiteľky Cilka, Linda, Simona a Claudia slávnostne odovzdali deťom spoločné vysvedčenia. Veľká vďaka nielen pedagógom za ich záslužnú prácu, ale aj deťom za vytrvalosť pri spoznávaní základov slovenčiny. No a samozrejme vám, rodičom, za vašu výdrž a trpezlivosť. Lebo ako nám je všetkým známe, trpezlivosť ruže prináša. A ja verím, že vaša vytrvalosť bude čoskoro odmenená.

Na Orave dobre, na Orave zdravo...

Táto známa oravská pieseň a kopec iných krásnych ľubozvučných melódií sa niesli dolinami Oravy v prvej polovici júla. V dedinke Párnica na Dolnej Orave sa stretlo takmer 80 detí z celého sveta na medzinárodnom letnom tábore. Organizátori tábora: Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí a Akadémia vzdelávania v Martine vybrali pre detský letný tábor krásnu lokalitu v malebnom údolí pohoria Malá Fatra medzi obcami Párnica a Zázrivá. Hotel Smrečina poskytol na desať dní prístrešie 19 deťom z Poľska, 15 deťom z Chorvátska, 10 deťom z USA, 6 deťom z Kanady, 6 rumunským Slovákom, niekoľkým Angličanom, Írom a samozrejme aj nám, 10 deťom z Rakúska.

Po dlhej ceste z Viedne na Oravu nás hotelová dobrá duša, pani recepčná Elenka Dudášková privítala na recepcii chlebom a soľou, a hlavne milým slovom.

Vzhľadom na to, že sme na Oravu prišli ako poslední, museli sme zabojovať pri rozdeľovaní izieb. Napokon sme v mieri vyriešili všetky

V Horných Jánošíkových dierach

Fotografie: Elena Mandik

Jarný tábor

Keď poviem, že ideme do SOVY, moje deti sú nadšené, vedia, že ich tam čaká zábavný program v slovenčine. Teší ma, že nám SOVA ponúka jedinečnú príležitosť byť v kontakte s rodnou rečou. Či už sú to hodiny slovenčiny, detské divadelné predstavenia, výlety, jarné alebo letné tábory – všetky tieto hodnotné podujatia umožňujú deťom žijúcim v Rakúsku zažiť a počuť slovenčinu intenzívnejšie a živšie než cez telku, cédečko alebo počítač.

Počas jarných prázdnin pred Veľkou nocou SOVA tradične ponúka deťom možnosť stráviť päť dní na Slovensku. Tento rok sa v jarnom tábore v Piesočnej pri Moravskom Svätom Jáne stretlo od 9. do 14. apríla šesťnásť detí z Rakúska, ktoré rozprávajú po slovensky, ale na rôznych úrovniach.

Jedno celé dopoludnie sme strávili na Základnej škole v Sekuliach, decká sa aktívne zúčastnili na vyučovaní. Pán riaditeľ a všetky pani učiteľky boli veľmi milé a ústretové a vďaka nim bol prázdninový deň v škole pre deti nezabudnuteľný. Ďalší deň sme boli na výlete na južnej Morave, v blízkych Valticiach, kde sme navštívili krásny zámok a prechádzali sa po zámockej záhrade, pričom sme porovnávali rozdiely medzi slovenčinou a češtinou. Nakoniec sme neodolali skvelým koláčom v zámockej cukrárni. Výlet sme ukončili návštevou Múzea hračiek, kde si nostalgicky zaspomínali na svoje detstvo najmä pani vedúce. Presne s takými hračkami sa hrávali, keď boli malé. Okrem nich aj tisícky iných detí v Československu.

Keďže okolie ponúkalo mnoho zaujímavých miest, vybrali sme si zoológickú záhradu. Síce nebola veľká, ale deťom ponúkla ojazstné malé dobrodružstvo. Krásna veľká záhrada obklopujúca školu v prírode a aj skvelá telocvičňa ponúkli zasa príležitosť zahrať si vybíjanú, basketbal, bedminton, skákať šnúru, hrať sa v piesku alebo sa len tak naháňať. Jedno daždivé dopoludnie sme maľovali veľkonočné vajčka a majstrovali iné veľkonočné ozdoby.

Skvelým táborovým programom bolo predstavenie bábkového divadla PIKI. Manželia Lubomír Píktor a Katarína Aulitisová nám prišli zahrať Paskudárium, v ktorom nám humorne a pritom veľmi názorne ukázali detské – a často nielen detské – zlozvyky (napríklad vrátenie si v nove). Toto divadelné predstavenie vzniklo podľa knihy Dušana Taragela Rozprávky pre neposlušné deti a ich starostlivých rodičov. Paskudárium, čiže Múzeum neposlušných detí založil významný odborník na detskú neposlušnosť – profesor Samojeď, v detstve tiež veľký loptoš a paskudník. Deti sa dozvedeli, ako pán profesor pracoval, na čo prišiel, a spoznali zaujímavé prístroje na skúmanie detskej neposlušnosti. Zoznámili sa s mľaskajúcim chlapcom, špinavou Aničkou, lenivým Tónkom, ufrflným Dušanom a Vierkou, ktorá sa špárala v nose. Divadlo sme si nepozreli samy, ale spolu s nami sedeli v telocvični aj prváci a druháci zo základnej školy v Sekuliach, ktorí nám pár dní pred tým ukázali ich školu.

A ešte jedno divadelné predstavenie nám za záver pobytu v škole v prírode predviedli nadané účastníčky tábora, ktoré si ho samy vymysleli aj zahráli. Celkom na koniec jarného tábora sa odovzdávali ceny za najlepšie upratanú izbu. Verím, že decká sa do tábora prihlásia aj na budúci rok a prinesú si doň plný batoh nápadov – napríklad na tanečný workshop alebo niečo podobné.

Marika Grethe Gulicová

problémy a zapojili sa do táborového diania. Mladučkí slovenskí animátori si deti rozdelili do 7 skupín s prílehlavými názvami – Jánošíkovi zbojníci, Kamzíci, Táborové veвериčky, Dávidovi roboti, Dominikine bodky, Šmolkovia, Červené čiary. Súťaženie sa mohlo začať. Deti si užili dostatok oddychu v tichom lesnom prostredí aj športových aktivít v lanovom parku, vyskúšali si lukostreľbu, detské ihrisko s preliezačkami, trampolínu, malý lanový park a veľikánske futbalové ihrisko.

Nechýbali ani spevavé hodiny slovenčiny s pani učiteľkou Ingou Kuzma z USA a „po nábreží sa rozbehol koník vraný, mucha sedela na stene a na Orave bolo naozaj dobre a zdravo“. Letné táborové dni deťom spríjemnili tri celodenné výlety, počas ktorých deti zavítali aj do Zuberca.

Podroháčska obec Zuberec je jedna z najkrajších a najnavštevovanejších na Orave. Deti tu navštívili Múzeum oravskej dediny, ktoré tento rok oslavuje svoje 50. narodeniny. O Zuberckom skanzene sa hovorí a píše ako o najkrajšom na Slovensku. Dedinka leží uprostred hôr na brehoch Studeného potoka a naozaj vyzera, akoby tu stála celé veky. Domy a roľnícke usadlosti obklopujú stodoly a senníky, za nimi sa do svahu tiahnu malé políčka, medzi tým sa prepletajú cesty, chodníčky a kopec domácich zvierat a na celý ten utešený svet zhora dozerá drevený Kostol sv. Alžbety. Areál je rozčlenený na päť architektonických celkov - dolnooravský rínek, zamagurská ulica, goralské lazy, kostol s cintorínom a mlynisko. K najcennejším objektom patrí už spomenutý drevený Kostol sv. Alžbety zo Zábřeže z polovice 15. storočia.

V Zuberco na nás čakalo veľa zaujímavých zážitkov vrátane školy, do ktorej chodil aj Pavol Országh Hviezdoslav, alebo plátennícka kúria Paliderovcov, ktorá dokumentovala prácu farbiarov a obchodníkov s plátnom. Vedeli ste, že oravské plátno bolo najmä v 18. a 19. storočí známe svojou kvalitou a z Oravy do sveta ho ročne putovalo viac než tri milióny metrov?

Na tomto mieste sa chcem poďakovať za užasný sprievodcovský výklad pána Richarda Janošfina, ktorý je správcom tohto múzea. Jeho krásne slová zapadli do atmosféry skanzenu a v našich srdciach zanechali nádherné spomienky. Vysvetlil nám, prečo sa vravelo, že plátno rástlo – lebo bolo z ľanu, a že súkno chodilo – lebo bolo z ovčej srsti. A viete, čo boli dvojačky? Spojené krčahy – obedáre. Alebo prečo sa sukňa volá sukňa – je zo súkna. Dozvedeli sme sa aj kadečo o údení. Lebo neúdia sa iba marsmallows....

Aký by to bol pobyt na Orave, keby sme obišli Oravský hrad, ktorý sa vypína na vápencom brale vo výške 112 m nad hladinou rieky

Oravy? Pri prehliadke hradu sme sa dozvedeli, že sa tu nakrúcali známe česko-slovenské a slovenské filmy Adam Šangala, Kráľ Drozdia brada, Sokoliar Tomáš a naposledy v roku 2014 film Láska na vlásku.

Z hradných výšok sme klesli na hladinu Oravskej priehrady, kde sa pod vodnou plochou 35 km² ukrývajú spomienky na päť oravských dedín, osudy a príbehy ich obyvateľov. Každú poslednú augustovú nedeľu sa na Slanickom ostrove stretávajú potomkovia obyvateľov zatopených dedín Slanica, Osada, Hámre, Lavkovo a Ústie, aby si pripomenuli svoje rodisko. Plavba loďou Slanica sa deťom veľmi páčila a obdivovali množstvo rýb a vtákov v areáli priehrady.

Program výletov v letnom tábore bol naozaj veľmi pestrý. Mladých ochranárov prírody zaujala návšteva Záchrannej stanice pre zranené zvieratká v Zázrivej, folkloristi si prišli na svoje v Múzeu modrotlaču v Párnici, mladí športovci zdolali Jánošíkove diery v Terchovej, najmenšie deti sa kochali jazdou Oravskou železničkou cez rozprávkový les. Veľký úspech zožal aj dolnokubínsky Aquapark, kde sa vyšantili všetci, malí i veľkí.

Deti z rôznych krajín sveta vo večernom programe hrdo prezentovali svoje domovské krajiny. Bombónikom táborového programu bola záverečná prezentácia Slovenska, keď martiný folklórny súbor Lysec a jeho vedúca Evka Dudková pri prezentácii Slovenska roztancovali celú táborovú spopolitosť.

Posledný večer zostane pre mnohých jednoznačne najsilnejšou táborovou spomienkou. Večer sa začal vyhodnotením súťaží družstiev, v ktorom zvíťazili šikovné Táborové veveričky – hurá, pokračoval táborákom, opekačkou a vyvrcholil nočnou strašidelnou hrou v lese. Kto nezaspal od únavy a vydržal čakať pri ohni do polnoci, mal tú česť stretnúť sa osobne s Oravskou bielou paňou a inými nočnými strašidelnými obludami. Malé dievčatá síce plakali od strachu, ale chlapi vravia – bolo to super! Tak si vyberte! Za nich všetkých v mene spolku SOVA ďakujem pani Mgr. Evke Hlaváčovej z Akadémie vzdelávania v Martine, ako aj Mgr. Zuzke Galkovej, Mgr. Aničke Kalinkovej a mnohým ďalším za pekné chvíle na Slovensku, krásne zážitky a spomienky na nádhernú slovenskú Oravu.

Leto je za nami, ale naša práca nekončí. Naopak, na jeseň sme pre vás pripravili zase pestrý program.

Za celý tím SOVA vám všetkým želim úspešný štart do nového školského roka a teším sa na stretnutie s vami opäť na víkendových akciách spolku SOVA. ■

Elena Mandik

ZACVIČME SI SPOLU

Foto: Brigita Zidek

Utorková skupina s trénerkou Zuzanou

Turnverein Leopoldstadt je druhý najstarší športový spolok v 2. viedenskom Bezirku, je to dobročinný, nezávislý, všestranný športový klub, ktorý bol založený už v roku 1895.

Hlavným bodom nášho Vereinu je aktívne trávenie voľného času a šport pre deti a dospelých.

Máme dve detské cvičebné skupiny: 3 – 6-ročné a 6 – 10-ročné detičky a 4 skupiny cvičenia pre dospelých, od pondelka do štvrtku.

Čo sa týka cvičenia dospelých, nemáme žiadnu „mladú generáciu“, preto by som rada oslovila nielen záujemcov vekovej kategórie 50+, ale aj mladších ľudí. Hlavne tých, ktorí chcú urobiť

niečo pre svoje zdravie a kondičku, chcú sa odreagovať, „vypnúť“, zacvičiť si v „rodinnej“ atmosfére, a pri tom sa ale nechcú viazať zmluvami a platiť drahé mesačné poplatky vo fitkách.

Od budúceho roka plánujeme k týmto našim aktivitám od apríla do septembra, keď už bude krajšie počasie, cvičenie aj v sobotu ráno v Augarten, kde sa bude kombinovať vytrvalostný a posilňovací tréning pod vedením našich trénerov.

Viac informácií, resp. novinky sa dozviete na našej webovej stránke:

<https://www.tv-leopoldstadt.at/>

*Teší sa na vás Zuzana Klembarová
a Turnverein Leopoldstadt.*

Na tréningu s ruber-gumami

Foto: Zuzana Klembarová

Der Turnverein ist ein gemeinnütziger, unabhängiger und vielseitiger Sportverein im Herzen der Leopoldstadt, der 1895 gegründet wurde. Der Schwerpunkt der Vereinsaktivität liegt bei Freizeit- und Gesundheitssport für Kinder und Erwachsene.

Wir bieten abwechslungsreiche Gymnastikstunden für jedermann/frau. Stressabbau in einer netten Gemeinschaft führt zu gesteigertem Wohlbefinden und zur Stärkung der Kondition. Sei unser Gast und lass dich in eine Welt entführen, in der sowohl viel Bewegung, als auch Ruhe und Entspannung, vor allem aber Wohlbefinden an erster Stelle stehen.

JEDINÝ NA SLOVENSKU

Prvé verejné financovanie pre generáciu 50+

Silver start up je projekt, ktorý vytvára podnikateľské prostredie pre ľudí, ktorí už dosiahli vek 50 rokov a umožňuje viac generačnú spoluprácu s cieľom odovzdávania poznatkov, vedomostí a zručností z generácie na generáciu. Päťdesiatnici poznajú tradície, hodnoty, a sú nositeľmi skúseností. Chýba im však odvaha.

Ich mladší rodinní príslušníci či priatelia majú viac odvahy a spojenie viacerých generácií vytvára predpoklady na udržateľné riešenia. Tí, ktorí už svoje nápady vypracovali vložili ich na stránku www.silverstartup.sk, dostali pomocníkov nazývaných Strieborní anjeli. Teraz ešte očakávajú nejaké peniaze, aby mohli s projektmi začať. Ak ich podporíte malou sumou (20 – 30 eur), získate za to zaujímavé a originálne darčeky.

máš nápad ?

- + vytvor si projekt zadarmo
- + naši prispievatelia ti prispejú
- + predávajú produkty a služby
- + vyzbieraj sumu a splň si sen

www.silverstartup.sk

Danube Tennis a Rakúsko-slovenský kultúrny spolok pod záštitou jeho excelencie veľvyslanca SR vo Viedni Juraja Macháča vás srdečne pozývajú na:

7. DANUBE CHALLENGE Tennis Cup 2017

30. 9. 2017 | 8.30 h.
Tennis Point

Baumgasse/Ecke Nottendorfergasse, 1030 Viedeň, Rakúsko

Kategórie: ženské a mužské štvorhry

Štartovné: 29 € na osobu – pre všetky hráčske kategórie

V cene: 1x minerálka, snack, obed formou bufetových stolov, kurty, organizačné zabezpečenie

Tombola s hodnotnými cenami počas obedňajšej prestávky!

Prihlášku na tenisový turnaj zasielajte do 24.09.2017
na e-mailovú adresu: info@danube-tennis.com, alebo telefonicky: +43 676 717 1177

DANUBE

Set. Match. Fun.

www.danube-tennis.com

**Honorarkonsulat Slowakei
Burgenland**

MILÍ ČLENOVIA A PRIATELIA RAKÚSKO-SLOVENSKEHO KULTÚRNEHO SPOLKU!

Ďakujeme za vašu priazeň a dovoľujeme si vám pripomenúť, že aj vďaka vašej podpore môže časopis vychádzať.

Či už formou členského alebo dobrovoľného príspevku podporte naše aktivity, aby ste aj v budúcnosti našli časopis Pohľady vo svojej schránke.

ĎAKUJEME!

Riadny člen: ..... € 25,-

Študent: ..... € 7,-

Názov konta: Österr.-Slowakischer Kulturverein
IBAN: AT56600000092040212
BIC: BAWAATWW
Bawag P.S.K.

www.slovaci.at

Zmena programu vyhradená!
Programmänderungen vorbehalten!

IMPRESSUM

Pohľady, redakcia:
adresa, telefón a fax ako pri vydavateľovi.
Vydavateľ: Rakúsko-slovenský kultúrny spolok -
Österreichisch-Slowakischer Kulturverein
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien,
Tel.: 00431/596 13 15, Fax: 00431/595 57 99
Šéfredaktorka: Ingrid Žalnova
Redakčná rada: Ingrid Konrad, Ingrid Fux,
Vlado Mlynár, Jozef Macura, Martina Víglašská
Jana Gregor-Rogler
Lektorka: Marta Bábiková
Grafická úprava: Gabriel Štrba
Články podpísané menom alebo skratkou autora
nemusia vyjadrovať mienku redakcie.
Redakcia si vyhradzuje právo príspevky krátiť a upravovať.
Tlač: Tlačiareň Dóša, s.r.o. Bratislava

Tento časopis vychádza vďaka finančnej podpore
Úradu rakúskeho spolkového kancelára.
Die Herausgabe dieser Zeitschrift wird aus Mitteln
der Volksgruppenförderung des Bundeskanzleramtes
der Österreichischen Republik gefördert.

TWINCITY.LIVE

WAGONSERVICE
TRAVEL
SPECIAL TRAINS

www.wagonservice.sk

RACKETVISION
HIGH QUALITY TENNIS EQUIPMENT

www.racket-vision.at

A&V Catering

Vaše firemné a rodinné oslavy, párty, večierky, krstiny a promócie vám zrealizuje A&V - Catering.
Stačí nás iba kontaktovať: av-catering@hotmail.com alebo 0676 717 11 77

PRIPRAVUJEME

Púť pri príležitosti 100. výročia Fatimských zjavení
Termín: sobota 7. októbra 2017
Miesto: Koclířov (Moravská Fatima) a mariánske pútnické miesto Křtiny
Podrobné informácie v pozvánkach a na našej webstránke.

Prihlášky najneskôr do 20.9. 2017

Tel.: 0676 9713113, E-Mail: Jana.Gregor-Rogler@outlook.com

**REDAKČNÁ UZÁVIERKA
ČÍSLA 3/2017 JE 31. OKTÓBRA 2017**

Sekretariát RSKS

Otto Bauer Gasse 23/11, 1060 Wien
Úradné hodiny:
pondelok a utorok: 09.00 – 11.00
štvrtok: 18.00 – 19.30
T 0043(0)1/596 13 15
rsks@slovaci.at, sova@slovaci.at
www.slovaci.at

**Rímskokatolícke bohoslužby
v slovenskom jazyku**

Každú nedeľu a vo sviatok o 18.00 hod.
Pfarre an der Muttergotteskirche,
Jacquingasse 53, 1030 Wien

Bei Nichtzustellung bitte zurück an ÖSKV,
A-1060 Wien, Otto Bauer Gasse 23/11.

**Österreichische Post AG,
Info. Mail Entgelt barbezahlt**

INZERCIA/ ANZEIGEN

pre členov a dobrovoľných prispievateľov zdarma/ für die Vereinsmitglieder und Förderer kostenlos. Ceny/ Preise:
do 50 slov bez obrázku/ bis 50 Wörter ohne Bild € 5,-
do 50 slov s obrázkom/ bis 50 Wörter mit Bild € 7,-
S obrázkom alebo bez obrázku/ mit oder ohne Bild
• 1/8 A4 € 10,-
• 1/4 A4 strany € 15,-
• 1/2 A4 strany € 20,-
• A4 strana € 40,-